

Kriminalistická odorologie a možnosti využití práce se psem

Odorology and possibilities utilization work with dog

Renata Palová

Bakalářská práce
2008

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
Ústav elektrotechniky a měření
akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Renata PALOVÁ**
Studijní program: **B 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Kriminalistická odorologie a možnosti využití práce se psem**

Zásady pro vypracování:

1. Práci zpracujte jako učební pomůcku pro předmět kriminalistika
2. Popište stopy a jejich rozdělení v kriminalistice
3. Zařadte kriminalistickou odorologii
4. Specifikujte jednotlivé druhy pachů a jejich význam pro kriminalistiku
5. Zaměřte se na pachovou stopu, vznik, metody vyhledání a zajištění
6. Provedte rozbor metod pachové identifikace
7. Rozvedte možnosti využití práce se psem v dané oblasti
8. Zpracujte případovou analýzu na dané téma
9. Materiál opatřete obrazovou dokumentací

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. KONRÁD, Zdeněk, SUCHÁNEK, Jaroslav, MUSIL, Jan. Kriminalistika. 2. přeprac. a dopl. vyd. [s.l.] : C. H. BECK, 2004. 550 s. ISBN 80-7179-878-9.
2. PORADA, Viktor a kolektiv. Kriminalistika. Brno : Akademické nakladatelství CERM, 2001. 746 s. ISBN 80-7204-194-0.
3. PORADA, Viktor. a kolektiv. Teorie kriminalistických stop a identifikace. Praha: Akademia. 1987.
4. STRAUS Jiří a kolektiv. Kriminalistická technika. Vydavatelství a naklad. Aleš Čeněk, 2005.
5. UHEREK, Miroslav. Význam pachové stopy při využití služebních psů. Zlín, 2006. 59 s. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta aplikované informatiky. Vedoucí bakalářské práce JUDr. Vladimír Laucký.
6. KRANÁTOVÁ , Michaela. Kynologie ve službách ozbrojených sborů v České republice. Praha, 2001. 120 s. Vedoucí bakalářské práce pplk. Mgr. Zdeněk Chmela. Dostupný z WWW: .
7. PLESANKA, Jan. Prozatímní učebnice o výchově a výcviku služebního psa ve Veřejné bezpečnosti : Výcvik psa na pachové práce[online]. c2001-2007 [cit. 2007-12-10]. Dostupný z WWW: . ISSN 1801-920X.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Vladislav Štefka**

Datum zadání bakalářské práce: **22. února 2008**

Termín odevzdání bakalářské práce: **3. června 2008**

Ve Zlíně dne 22. února 2008

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Cílem této bakalářské práce je vypracovat učební pomůcku pro předmět kriminalistika, se zaměřením na kriminalistickou odorologii a možnosti využití práce se psem. V teoretické části jsou rozepsány kriminalistické stopy, jejich dělení, význam a hodnoty. Následuje popis kriminalistické odorologie jako samostatného oboru. Další kapitoly jsou zaměřeny na základní fakta, ze kterých odorologie vychází. Jde zejména o pach, jeho tvorbu a rozdělení se zaměřením na pach tělesný. Obšírně je práce zaměřena na pachovou stopu, její vznik, vlivy na stálost, vyhledávání a způsoby zajištění. Neméně důležité je seznámení s druhy pachové identifikace. Nejen při metodě pachové identifikace má své nezastupitelné místo služební pes, v závěrečné kapitole teoretické části jsou rozvedeny další možnosti jeho využití. V části praktické je uvedena případová analýza, která se vztahuje k danému tématu.

Klíčová slova: kriminalistická stopa, odorologie, pach, pachová stopa, identifikace, služební pes

ABSTRACT

Purposes this bachelor work is works up instructional set out for object criminalistics, with a view to criminalistic odorology and possibilities utilization work with dog. In the theoretic part are unwinding criminalistic marks, their dividing, meaning and funds. Follow description odorology, like independent enclosure. Next chaps are sight on essentials facts, from which odorology goes out. It especially deals about odour, its production and fission with a view to a body odour. At length is work sight on effluvial mark, its rise and influence on constancy, searching and manners reservation. No less important is acquaint with sorts effluvial identification. Not only at method effluvial identification has service dog his unique place, therefore are expansion next possibilities his utilization. In the practical part is state case analysis, which relates to a given topic.

Keywords: criminalistic mark, odorology, odour, effluvial mark, identification, working dog

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, kteří se podíleli radou, pomocí či jiným způsobem na vytvoření této bakalářské práce.

Jmenovitě bych chtěla poděkovat zejména garantovi své práce panu JUDr. Vladislavu Štefkovi za odborné vedení, neutuchající optimismus, cenné rady a připomínky. Dále bych chtěla poděkovat nadpraporčíkovi Jiřímu Klocovi, vrchnímu inspektorovi a kriminalistickému technikovi Služby kriminální policie a vyšetřování, který nejen kontroloval správnost práce na základě praxe, ale poskytl mi potřebné podklady, materiály a fotografie, jež jsou využity v teoretické části bakalářské práce. Děkuji poručíkovi Karlu Böhmovi, psovodovi Odboru služební kynologie a hipologie Policie ČR, za poskytnutí podkladů a fotografie k vypracování praktické části a Bc. Lence Nedvídkové za další využití materiály. V neposlední řadě děkuji svým rodičům, přátelům a spolužákům za podporu v průběhu studia.

Prohlašuji, že jsem na bakalářské práci pracovala samostatně a použitou literaturu jsem citovala. V případě publikace výsledků, je-li to uvolněno na základě licenční smlouvy, budu uvedena jako spoluautor.

Ve Zlíně

.....
Podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 KRIMINALISTICKÉ STOPY	10
1.1 PODSTATA VZNIKU KRIMINALISTICKÝCH STOP.....	10
1.2 ZÁKLADNÍ DĚLENÍ KRIMINALISTICKÝCH STOP.....	11
1.3 VÝZNAM KRIMINALISTICKÝCH STOP	13
1.4 HODNOTY A ZAJIŠTĚNÍ KRIMINALISTICKÝCH STOP	14
2 KRIMINALISTICKÁ ODOROLOGIE	15
3 PACH	16
3.1 LIDSKÝ PACH.....	16
3.1.1 Tvorba lidského pachu	17
3.1.2 Dělení lidského pachu	18
3.2 PACHY ANORGANICKÝCH LÁTEK.....	20
4 PACHOVÁ STOPA	21
4.1 VZNIK PACHOVÝCH STOP.....	22
4.2 VLIVY NA STÁLOST PACHOVÉ STOPY	22
5 VYHLEDÁVÁNÍ PACHOVÝCH STOP	25
6 ZAJIŠŤOVÁNÍ PACHOVÝCH STOP	27
6.1 OTISK PACHOVÉ STOPY.....	29
6.2 VYTVOŘENÍ SROVNÁVACÍ PACHOVÉ KONZERVY.....	32
7 PACHOVÁ IDENTIFIKACE	35
7.1 CHROMATOGRAFICKÁ METODA	36
7.2 METODA PACHOVÉ IDENTIFIKACE.....	37
8 SLUŽEBNÍ KYNOLOGIE	39
8.1 PES – DONUCOVACÍ PROSTŘEDEK	39
8.2 ZAŘAZENÍ SLUŽEBNÍCH PSŮ.....	40
8.3 ÚKOLY ODBORU SLUŽEBNÍ KYNOLOGIE A HIPOLOGIE.....	42
9 VYUŽITÍ SLUŽEBNÍCH PSŮ PŘI PACHOVÝCH PRACÍCH	43
9.1 HISTORIE VYUŽITÍ PSŮ PŘI PACHOVÝCH PRACÍCH	43
9.2 KLASICKÁ KYNOLOGIE V RÁMCI PACHOVÝCH PRACÍ	44
9.2.1 Využití psa ke sledování pachové stopy.....	45
9.3 VYUŽITÍ SLUŽEBNÍCH PSŮ SPECIALISTŮ	47
9.3.1 Využití psa na metodu pachové identifikace.....	47
9.3.2 Využití psa k vyhledávání mrtvol a lidských pozůstatků.....	48

9.3.3	Využití psa k vyhledávání drog.....	49
9.3.4	Využití psa k vyhledávání výbušnin.....	50
9.3.5	Využití psa k vyhledání zbraní, střeliva a munice.....	50
9.3.6	Využití psa k vyhledávání akceleraantů.....	51
II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	52
10	PŘÍPADOVÁ ANALÝZA.....	53
10.1	POSTUP PSOVEDA PŘI VYUŽITÍ PÁTRACÍHO PSA.....	53
10.2	PŘÍPAD „APOLLO“.....	55
10.3	ANALÝZA PŘÍPADU.....	57
11	NAKLÁDÁNÍ S NEPOTŘEBNÝMI SLUŽEBNÍMI PSY A ŠTĚŇATY.....	59
	ZÁVĚR.....	60
	ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ.....	61
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	62
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	65
	SEZNAM TABULEK.....	66
	SEZNAM PŘÍLOH.....	67

ÚVOD

Odorologie má v kriminalistice své nezastupitelné místo, a to i přesto, že se jedná o obor, o kterém není příliš slyšet. Ve své práci bych se ráda zaměřila na ucelení daného tématu do případné učební pomůcky, zejména pro výuku kriminalistiky.

V teoretické části najdete nejen pojem a podstatu odorologie, ale také jsou zde popsány kriminalistické stopy, zejména pachové, které s tímto tématem bezprostředně souvisí. Veškerá činnost na místě trestného činu při vyhledávání a zajišťování pachových stop je součástí této práce. Samozřejmě nechybí metody pachové identifikace. Jejich výsledků používá policie jako nepřímého důkazu již desítky let. Ani v dnešní přetechnizované době není znám přístroj, který by dokázal v celém rozsahu dokonale identifikovat lidský pach. Lidský pach se skládá z několika tisíc látek, jejichž intenzita či absence vytváří jedinečný profil u každého člověka, tím se stává spolehlivým identifikačním vodítkem.

Kriminalistická praxe využívá při pachových pracích s vysokou spolehlivostí služební psy. Pes je díky svému jedinečnému čichu nenahraditelným článkem, ať při práci přímo na místě trestného činu, nebo při následném srovnávání pachových stop. Dokáže na základě pachu spolehlivě odhalit pachatele trestných činů, drogy, výbušniny a další. Proto se ve své práci zaměřuji na možnosti jeho využití, zejména v rámci pachových prací.

V části praktické je pomocí případové analýzy zhodnoceno využití pátracího služebního psa. Taktika psůvoda po příjezdu na místo trestného činu je srovnána s konkrétním případem z praxe. Ač je případ od případu velmi individuální, pes je nenahraditelným pomocníkem v rámci všech pachových prací.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 KRIMINALISTICKÉ STOPY

Stopou rozumíme všechny změny, které na místě události vznikly působením na různé předměty. Kriminalistika pak zkoumá a vyhodnocuje změny, které na jiném objektu zanechal pachatel a které jsou v příčinné spojitosti s objasňovaným případem. Takové stopy nazýváme kriminalistickými.

Kriminalistické stopy tvoří základ kriminalistiky. Vznikají na místě trestného činu po činnosti pachatele. Pro kriminalistiku platí, že neexistuje taková kriminalistická událost, aniž by nevznikly žádné kriminalistické stopy. Vzniklé kriminalistické stopy na místě trestného činu chápeme jako určitý odraz v konkrétním prostředí, to znamená, že každé jednání pachatele má svůj následek. Tím jsou všechny kriminalisticky významné změny, které nastaly v souvislosti se spáchanou trestnou činností.

Z výše uvedeného můžeme odvodit definici, že kriminalistickou stopou je „každá změna v materiálním prostředí nebo ve vědomí člověka, která příčinně nebo alespoň místně nebo časově souvisí s vyšetřovanou událostí, obsahuje kriminalisticky nebo trestněprávně relevantní informaci, je zjistitelná a informace z ní je využitelná pomocí přístupných kriminalistických, přírodovědných a technických metod, prostředků a postupů.“¹

1.1 Podstata vzniku kriminalistických stop

Vznik kriminalistických stop vychází z filozofické kategorie o teorii odrazu. Tato teorie stanoví, že pokud na sebe současně působí dva nebo více objektů – odrážené a odrážející, tyto objekty si předávají navzájem informace o svých vlastnostech. Aby vznikla kriminalistická stopa, musí objekt odrážený stopu vytvořit a objekt odrážející přijmout její vlastnosti. Z tohoto vyplývají požadavky na vznik kriminalistické stopy – objekt odrážený musí existovat a musí mít určité vlastnosti, objekt odrážející musí být schopen tyto vlastnosti přijmout, kriminalistická stopa musí vzniknout v určitém prostředí a musí souviset s danou trestnou činností. Příkladem může být deformace měkkého povrchu půdy působením pneumatiky vozidla, v tomto případě také povrch ulpí na pneumatikách.

¹ Musil J. a kol.: Úvod do kriminalistiky. Praha. PA ČR. 1999.

Pro kriminalistickou praxi má poznání zákonitostí vzniku a následně zániku různých změn zásadní význam. Tyto zákonitosti jsou pochopitelně odlišné u různých druhů změn a profesionálně se jimi zabývají příslušní specialisté, kteří pracují s jednotlivými druhy kriminalistických stop. Odlišné zákonitosti vzniku a zániku jednotlivých stop se uplatní v daktyloskopii, mechanoskopii, balistice a dalších oborech. Kriminalistická teorie a její jednotliví představitelé formulují kritéria změn často poněkud odlišně, na základních se však shodují:

- musí se jednat o změnu, která je v příčinné nebo jiné souvislosti s kriminalisticky relevantní událostí;
- existence změny musí trvat alespoň od jejího vzniku do zjištění;
- změnu musí být možné zkoumat současnými existujícími kriminalistickými metodami a prostředky.

Změny, které nesplňují uvedená kritéria, nejsou kriminalistickými stopami a jedná se o stopy obecné. Obecná stopa je taková, u které není prokázána příčinná souvislost s vyšetřovaným trestným činem. Na místě trestného činu musíme zajistit všechny kriminalistické stopy, zajišťují se z kriminalistického hlediska a vylučují se stopy obecné.

1.2 Základní dělení kriminalistických stop

1. **MATERIÁLNÍ STOPY** (kriminalisticko – technické) – vznikají v materiálním konkrétním prostředí, nezávisle na vůli pachatele. Materiální stopy dělíme podle:

- **mechanismu jejich vzniku:**
 - a) **Plošné** – vznikají vzájemným působením objektu odráženého a odrážejícího, kdy objekt odrážející nezmění svůj tvar, vzniká otisk (otisk prstu na sklo). Dělí se na stopy skryté a viditelné. Skryté nejsou na místě činu vidět okem, je ale možné je různými prostředky zviditelnit. Mezi viditelné stopy řadíme stopy navrstvené (mastné, barevné) a odvrstvené (vznikají v prachu, periferní – obrysové).
 - b) **Plastické** – vznikají vzájemným působením objektu odráženého a odrážejícího, kdy objekt odrážející mění svůj tvar, vzniká vtisk. Jsou tedy tvořeny tlakem tvrdšího předmětu do měkčího podkladu. Jde například o stopy nástroje, obuvi, pneumatik, prstů, dlaní do písku, rozmáčené hlíny, sněhu, ale i do měkčího kovu,

keré zanechá zatnutá sekera, dláto a podobně. Plastické stopy se ještě dále dělí na rýhy, stopy sešinuté a stopy zhmožděné. Tyto stopy vznikají většinou při použití nástroje a jeho posouváním určitým směrem, čímž se vytvářejí typické charakteristiky.

c) **Chemické** – sem řadíme stopy tepelné, biologické (stopy krve ve formě kapek, stříkanců, krevních skvrn a kaluží), hnilobné, mikrostopy, stopy nekolejových dopravních prostředků (stopy brzdové, vlečné, smykové).

➤ **informace, kterou nám daná stopa přináší:**

- a) stopy, které odrážejí vnější strukturu toho objektu, který stopu vytvořil (stopa obuvi)
- b) stopy, které odrážejí vnitřní strukturu objektu, který stopu vytvořil (krev, sperma)
- c) stopy, které nám dávají sdruženou informaci (daktyloskopická stopa tvořená krví)
- d) stopa, která nám dává informace o funkčních a pohybových vlastnostech daného objektu, dynamické stopy (stopy chůze, běhu, písmo, hlas)

➤ **jednotlivých oborů kriminalistické techniky a expertizní činnosti:**

Řadíme sem obory kriminalistické techniky a každý z těchto oborů má svou kriminalistickou expertizní činnost. Mezi nejznámější patří kriminalistická daktyloskopická expertiza, kriminalistická trasologická expertiza, kriminalistická balistická expertiza, kriminalistická mechanoskopická expertiza, kriminalistická biologická expertiza, kriminalistická chemická expertiza. Mezi méně známé, ale stejně významné, se řadí například kriminalistická antropologická expertiza, kriminalistická elektrotechnická expertiza, kriminalistická pyrotechnická expertiza, kriminalistická expertiza pravosti platidel a cenin, kriminalistická technická expertiza dokladů a písemností, kriminalistická jazyková expertiza psaného projevu, kriminalistická expertiza ručního písma, kriminalistická defektoskopická a metalografická expertiza a další.

2. PAMĚŤOVÉ STOPY (kriminalisticko – taktické) – stopy ve vědomí člověka, jedná se o tak zvaný psychologický proces: Vnímání – zapamatování – vybavení – reprodukce.

1.3 Význam kriminalistických stop

Základní význam kriminalistických stop má dva pohledy:

1. **Kriminalisticko-technický** – danou stopu lze využít v procesu kriminalistické identifikace. V tomto procesu lze určit objekt, který danou kriminalistickou stopu vytvořil.
2. **Kriminalisticko-taktický** – kriminalistická stopa přináší určité informace k osobám, objektům a jejím zkoumáním se tyto informace získávají.

Zkoumání stop z místa činu má velký význam pro objasnění události, neboť umožňuje vytvářet si určitou věrohodnou představu:

- O okolnostech, za kterých došlo k události. Lze posoudit, zda před usmrcením oběti došlo k zápasu mezi pachatelem a obětí, zda pachatel přesně věděl, kde se nachází věc jeho zájmu nebo ji musel hledat a podobně.
- O počtu pachatelů, o čemž může svědčit množství odcizených věcí, jejich rozměr a váha. Lze posoudit i některé fyzické a psychické vlastnosti pachatele, a to jeho přibližnou výšku, sílu, mrštnost. Lze odhadnout psychickou úchytku, o čemž může svědčit brutalita, s jakou byl trestný čin spáchán.
- O druhu a specifice nástrojů, které použil ke spáchání trestného činu.
- O způsobu spáchání trestného činu, kdy stopy umožňují přiblížit způsob vniknutí do objektu, nebo řemeslnost provedení činu.
- O příčinách a pohnutkách spáchání trestného činu.
- O okolnostech, které napomohly spáchání trestného činu. Nebyly například nalezeny stopy násilného otevření zásuvky psacího stolu, z něhož byla odcizena finanční hotovost, což svědčí o tom, že psací stůl nebyl uzamčen.
- O možném fingování trestného činu, a to zejména v případě, kdy na místě činu nebyly nalezeny stopy o přítomnosti cizí osoby.

To vše umožňuje vytvořit verze o tom, jak k trestnému činu došlo, lze si přibližně odpovědět na sedm základních kriminalistických otázek (Kdo? Co? Kdy? Kde? Jak? Čím? Proč?) a v dalším postupu se zaměřit na potvrzování nebo vylučování těchto verzí.

1.4 Hodnoty a zajištění kriminalistických stop

Hodnoty kriminalistické stopy jsou taktické, technické a procesní. Taktická hodnota má informační základ. Zjištěná, zajištěná a vyhodnocená stopa z místa trestného činu nám dává informaci, ze které lze dělat určité taktické závěry, a to k události (co se stalo) a k pachateli (kdo spáchal trestný čin – dítě, žena, laik, více osob).

Technická hodnota nám udává, že lze danou stopu z místa trestného činu vyhledat, zadokumentovat, zajistit a dále vyhodnocovat expertizní činností. Cílem je identifikovat ten objekt, který stopu vytvořil.

Podstata procesní hodnoty spočívá v tom, že řádně zadokumentovaná, zajištěná a vyhodnocená kriminalistická stopa může mít hodnotu důkazu v procesu trestního řízení.

Na místě trestného činu zajišťuje kriminalistické stopy především kriminalistický technik nebo speciálně vyškolený pracovník z daného oboru. Kriminalistický technik na místě trestného činu postupuje v tomto pořadí:

- vyhledávání kriminalistických stop – přímým pozorováním – úsudek o pohybu pachatele na místě činu, příchodu, pohybu a odchodu;
- dokumentace stop na místě činu – fotografie, videozáznam, náčrtek, plánek, protokol o ohledání místa činu;
- zajištění kriminalistických stop;
- zaslání zajištěných kriminalistických stop na expertizu.

Nejdříve jsou na místě činu zajišťovány pachové stopy, následně mikrostopy, biologické stopy, daktyloskopické stopy a další druhy kriminalistických stop. Tento postup neplatí vždy, zásadním pravidlem je nezničit stopu. Například u otisku prstu tvořeného krví má při zajišťování přednost stopa daktyloskopická před stopou biologickou. Důvodem ke zničení či zániku stopy může být její úmyslné zničení, neúmyslné zničení, působení přírodních vlivů, působení přirozených vlastností nositele stopy.

Jak je zmíněno výše, první se na místě činu zajišťují pachové stopy. Tímto okruhem se v kriminalistice zabývá kriminalistická ODOROLOGIE.

2 KRIMINALISTICKÁ ODOROLOGIE

Kriminalistická odorologie je „jeden z druhů kriminalistické techniky, který zkoumá vznik, význam a vlastnosti pachu, rozvoj metod zajišťování pachových stop, jejich zkoumání a porovnávání s pachem konkrétního objektu pomocí analytických přístrojů nebo speciálně cvičených zvířat. Jejím cílem je individuální nebo alespoň druhová identifikace osob nebo věcí.“² Jedná se o poměrně mladý vědní obor, který se v praxi využívá k usvědčení přítomnosti pachatele na místě trestného činu. Od 70. – 80. let 20. století je brána pachová stopa jako důkaz pro trestní řízení, a to nevyvratitelný, podpůrný.

Kriminalistickou odorologii lze rozdělit do dvou částí, dle způsobu zkoumání pachu:

Olfaktorika – zkoumá pach subjektivně, metoda biologická, využívá především psů, cvičených na speciální pachové práce – metody pachové identifikace.

Olfaktronika – zkoumá pach objektivně, metoda technická, je založena na zkoumání pachu pomocí přístrojové techniky, především fyzikálně-chemickou metodou plynové chromatografie.

Všechny látky mají za určitých podmínek schopnost uvolňovat ze svého povrchu atomy nebo molekuly, které charakterizují jejich složení. Intenzita tohoto uvolňování je různá, souvisí s těkavostí látek, okolní teplotou a dalšími vlivy. Uvolněné podíly tvoří podstatu nejrůznějších pachů, které se vyskytují v organické i anorganické přírodě. Kriminalistická odorologie vychází právě z výše uvedeného poznání, kdy jsou uvolněné částičky pachu svým chemickým složením charakteristické pro konkrétní objekt, tedy nesou informaci o složení původní látky, z níž se odpařily. Někdy může být pach vnímán čichovým ústrojím člověka, jindy již nikoliv. Proto nastupuje pes nebo lze využít plynových chromatografů a probíhají pokusy o analýzu za pomoci složitých technologií fyzikálněchemické povahy.

Nejdůležitějším a zároveň nejsložitějším objektem pro zkoumání v rámci odorologie je pach lidského těla. Mezi další významné objekty patří anorganické látky, zejména drogy, výbušniny, akceleranty, zbraně a střelivo.

² Dostupný z [www: http://www.mvcr.cz/2003/casopisy/krim/0501/novak_info.html](http://www.mvcr.cz/2003/casopisy/krim/0501/novak_info.html)

3 PACH

„Pach lze z odorologického hlediska definovat jako plynnou látku, která je schopna po dosažení prahové koncentrace (většinou ve vzduchu) vyvolat čichový vjem člověka nebo zvířete nebo odezvu analytického přístroje.“³ Prahové koncentrace je dosaženo právě shlukem uvolněných atomů a molekul, které pachem charakterizují chemické složení dané organické či anorganické látky. Čím je vyšší teplota, tím se částice pachu uvolňují rychleji. Tyto částice tvoří podstatu pachů osob a věcí.

Z hlediska využití pachu rozlišujeme:

- obecné hledisko – určitý jev – odezva čichového ústrojí člověka či zvířete na přítomnost určité látky ve vzduchu, nebo schopnost určitého objektu pach uvolňovat;
- kriminalistické hledisko – určitý podíl odpařených částic, které se nacházejí ve vzduchu a svým chemickým složením charakterizují konkrétní objekt, z něhož pochází.

Dle zdroje, ze kterého pach pochází, může být rozdělen na dvě podskupiny. Jednak jde o pach přírodní (pachy osob, rostlin nebo zvířat), a dále se může jednat o pach související s některou z lidských činností (pachy průmyslového nebo dopravního původu). Ne všechny pachy jsou však v rámci kriminalistické odorologie důležité. Zde se jedná pouze o pachy, které mohou být alespoň potenciálně kriminalisticky relevantní.

3.1 Lidský pach

Lidský pach je pro účely odorologie většinou označován pojmem „tělesný pach“. Stopa tělesného pachu, zanechaná na místě činu, má z hlediska odorologie největší význam, proto je nutné si definovat, co to lidský pach je, jak vzniká a jak jej dělíme. Složení lidského pachu je oproti složení pachů věcí podstatně složitější a jeho zkoumání proto také obtížnější. Pach člověka je tvořen podle dosavadních rozborů velkým počtem různých chemických sloučenin, které jsou v pachu přítomny ve velmi malých množstvích.

³ Musil J. a kol.: Úvod do kriminalistiky. Praha. PA ČR. 1999.

Studie prokazují přítomnost až několika tisíc chemických sloučenin v pachové stopě člověka. To je hlavním důvodem skutečnosti, že doposud není k dispozici snadno využitelná laboratorní přístrojová metoda, která by byla schopna jednoznačně analyzovat lidský pach a umožňovala tak jednoznačné posouzení, zda jsou či nejsou dva vzorky pachů stejné.

Není také doposud zcela jasné, které složky tělesného pachu jsou pro konkrétní osobu individuální a které se mění v průběhu života a změnou způsobu života. Vyřešena není ani otázka, které složky ze zajištěné pachové stopy se vztahují k osobě pachatele a které se vztahují k nosiči pachové stopy a jsou proto kriminalisticky bezvýznamné. Vyřešení těchto problémů bude zřejmě ještě otázkou řady let, a to i proto, že množství hmoty v pachové stopě je velmi malé a nároky na laboratorní techniku proto velmi vysoké. Přesto je nutné říci, že tělesný pach je pro konkrétní osobu jedinečný, individuální a na jeho základě je možné provést identifikaci.

Individualizace lidského pachu je dána řadou okolností, které mají na konkrétního člověka vliv. Jde zejména o věk, rasu, pohlaví, způsob života včetně charakteru přijímané potravy, nemoci, používání léků, pracovní a životní prostředí, konzumace tabákových výrobků, alkoholu, případně drog a používání kosmetických přípravků.

3.1.1 Tvorba lidského pachu

Tato kapitola je zaměřena na otázky, které se bezprostředně dotýkají biologických procesů, které úzce souvisí s tvorbou tělesného pachu.

Z biologie již známe, že každá živá hmota je schopna reagovat na určitá podráždění přicházející z vnějšího či z vnitřního prostředí. Na základě těchto podnětů je schopna měnit svoji skladbu ve formě výměny látek. Těmto proměnám, které se odehrávají v živém organismu, říkáme látková výměna, která ve své podstatě silně ovlivňuje tvoření pachu. Koloběh látkové výměny je nezbytný pro život a probíhá prakticky všemi orgány schopnými života. Vlivem složitých biochemických dějů dochází v lidském organismu nejen k reprodukci všech nezbytně nutných životních funkcí a procesů, ale i k regulovanému uvolňování odpadních produktů metabolismu živého organismu. Přebytečné produkty obsahují velké množství nejrůznějších chemických a biochemických sloučenin. Z těla jsou vyměšovány formou potu, plynů, tuku, tekutin, stolice a odlupováním odumřelé pokožky ve formě šupin. Tyto látky mají z odorologického hlediska

velký význam, neboť jsou schopné identifikace a kvantifikace. Jsou specifické pro konkrétní lidský organismus, odpovídají způsobu jeho života, stravování, podmínkám, ve kterých žije, i případným individuální odchylkám v metabolismu. Rovněž pokračující stáří člověka, pohlaví, rasa i lokalita života jedince vnáší jisté specifické prvky.

Podle svého charakteru si rozdělíme tvorbu lidského pachu do tří základních pramenů:

- 1. Dýchání pokožky** - pravidelné odpařování za normální teploty, kdy je tělo v klidu, pokožka stále přijímá a vyměšuje plynné látky. Každý člověk má jinou chemickou strukturu těla, tedy i plyn, který póry pokožky vypařují, má jiný pach.
- 2. Pocení** - pot je vylučován z lidského organismu potními žlázami (2 - 5 milionů). Druhy potních žláz jsou malé (ekrinní) a velké (apokrinní). Ekrinní jsou umístěny po celém těle a jsou od narození stále aktivní, plní funkci termoregulační. Apokrinní se aktivizují během dospívání. Jsou soustředěny hlavně v podpaží, tříslech a kolem prsních bradavek. Za normálních okolností je jejich sekreční aktivita poměrně malá, ale stálá, způsobují specifický pach.
- 3. Vyměšování kožního mazu** – jde o nepřetržitý proces mazových žláz.

Vedle těchto plynných, tekutých a mastných látek, které tělo nepřetržitě vyměšuje, dochází k odpadávání pevných, zcela nepatrných částí pokožky ve formě lupů. Člověk takto během každého dne ztratí kolem 14 g pokožky.

Při pohybu osoby dochází k uvolňování pachových molekul výše uvedených složek do okolí. Podle váhy jednotlivých pachových molekul, podle jejich chemického složení a vlivem dalších činitelů, zúčastněných na tvorbě pachové stopy, jako jsou teplota, vlhkost, rychlost větru a jiné, je tento pach v podobě lehkého závoje rozprostírán za osobou k zemi, a tak společně s pachem chodidel a obuvi tvoří jednotlivý pachový komplex.

3.1.2 Dělení lidského pachu

Jak je již uvedeno v úvodu kapitoly 3.1, lidský pach se skládá až z několika tisíců různých chemických sloučenin malého množství. Přesto můžeme lidský pach rozdělit na dvě základní části, a to individuální a přidružený pach. V této kapitole si jednotlivé druhy pachů přiblížíme.

Pro kriminalistickou identifikaci v rámci odorologie je nejdůležitější pach individuální. Je zanechán pachatelem na místě činu i na předmětech, kterých se pachatel dotýkal. Podle intenzity a stálosti na povrchu země nebo předmětech rozdělujeme individuální lidský pach na základní skupiny:

1. **Osobitý pach** – vzniká při fyziologických procesech v organismu člověka - dýchání pokožky, pocení, vyměšování kožního mazu.
2. **Regionální pach** – zahrnuje všechny výrazné silně čpící pachy, pocházející z konkrétní části těla. Pach z pohlavních orgánů a jejich okolí, pach z podpaždí či z vlasů na hlavě jsou tak silné, že zatlačují celkový individuální pach. Proto jsou někteří lidé schopni rozpoznat různé druhy regionálních pachů, ale individuální pachy různých lidí již rozpoznat nedovedou. Ze stejného důvodu také věda ví mnohem více o regionálním pachu, než o individuálním.
3. **Specifický pach** – zahrnuje skupiny pachů, které mixují lidský pach s pachem po obydlí, povolání, kosmetických přípravcích, dopravních prostředcích, předmětech, jako jsou například léky nebo cigarety.

Vedle individuálního pachu působí při tvorbě pachových stop ještě jiné pachy, kterým říkáme **pachy přidružené**. V této sestavě pachů jsou zastoupeny zejména pachy rostlinstva, půdy, různých mikroorganismů a celkově prostředí, ve kterém se pachová stopa nachází.

Jak se jednotlivé skupiny přidruženého pachu projevují v praxi:

- **Půda:** Člověk svým tlakem na půdní povrch narušuje strukturu půdy. Půda praská, nebo se jinak rozruší sešlápnutím, nebo úmyslným narušením, dále pak pracuje vlivem tepla, ročním obdobím a podobně. Vyzařuje do ovzduší velké množství různých chemických sloučenin, které společně s ostatními výraznými slukou pachových molekul tvoří pachovou stopu.
- **Rostlinstvo:** Již samo od sebe je silně aromatické, buď příjemně, či nepříjemně. Vedle toho, aniž bychom si to uvědomovali, všude ,kde šlápneme v živém porostu, drtíme svou vahou rostlinstvo, které obsahuje určité procento šťáv a vlivem různých chemických sloučenin a skladeb podléhá za různých teplot zkáze kvašením.

- Mikroorganismy: Sem řadíme larvy brouků a jiného hmyzu, které rovněž svým individuálním pachem tvoří nebo ovlivňují pachovou stopu.
- Pach umělých hnojiv: Jejich koncentrace je výrazně vyšší, než koncentrace pachové stopy, může dojít k překrytí.
- Pach komunikací: Jde o pach chodníků a cest, které jsou pokryté množstvím pachů způsobených pohybem osob, vozidel a podobně.

3.2 Pachy anorganických látek

Z hlediska kriminalistické odorologie mají dále význam pachy, jejichž zdrojem jsou anorganické předměty a látky, které souvisí s pácháním trestné činnosti, případně s danou vyšetřovanou událostí.

Řadíme sem zejména pach drog, výbušnin, zbraní a nábojnic a akcelerantů (chemické látky – těkavé, hořlavé a jejich směsi) a v neposlední řadě pach neživých osob. U všech dochází k odpařování atomů a molekul, které nesou charakteristický pach dané látky či věci. Jejich pach je oproti tělesnému pachu jednodušší složením a stálější. V průběhu své existence nemění fyzikální a chemické vlastnosti natolik, aby se v pachu projevil výrazný rozdíl. K vyhledání a analyzování lze snáze použít, oproti tělesnému pachu člověka, přístrojové metody. Pachy vydávané trhavinami nebo drogami člověk necítí, ale přístroj je nasává a ionizuje, v elektrickém poli analyzuje a během několika vteřin dokáže zjistit, o jaký druh látky jde.

Kromě přírodních pachů existují i pachy vzniklé v souvislosti s různou průmyslovou činností. Zkoumání pachů různých akcelerantů nebo výbušných látek je běžné v chemických provozech, dolech a dalších pracovištích. Cílem je zajištění bezpečnosti provozu před požárem, výbuchem nebo před toxickým působením na pracovníky (únik CO, SO₂, H₂S, přípustné koncentrace ve vzduchu, kontrola těsnosti potrubí a podobně). Pro tyto účely byla v minulosti vyvinuta řada detekčních prostředků, avšak ty nemají větší kriminalistický význam.

4 PACHOVÁ STOPA

Co je to kriminalistická stopa jsme si již objasnili, v souvislosti s odorologií je však nutné si definovat stopu pachovou. Za pachovou stopu považujeme „stopu, která je tvořena kožním tukem, potem a kožními šupinkami, které jsou lidským okem neviditelné, jsou těžší než vzduch a při pohybu se usazují na místech, kterých se osoba dotýkala, na kterých se pohybovala nebo pobývala.“⁴

Pachové stopy jsou složeny z menšího nebo většího počtu jednotlivých složek pachů, které jsou tvořeny různými chemickými sloučeninami. Výsledná pachová stopa je poté dána těkavostí jednotlivých složek pachové stopy, mechanismem jejího vzniku, časovou nestálostí a následným rozptýlením složek ve vzduchu. V úvahu musíme vzít i různé chemické změny, jako je například oxidace. Přesto však nelze pachové stopy považovat za stopy chemické, i když se jejich zkoumáním, pokud je laboratorně možné, uskutečňuje chemickými metodami.

Pachové stopy patří mezi stopy plynných látek. Jsou charakterizovány jako relativně stálé, časově omezené a latentní. Nelze je žádnými kriminalisticko-technickými metodami ani prostředky zviditelnit. Přítomnost pachových stop se v podstatě pouze předpokládá, ale na místě trestného činu se nacházejí vždy. Především jsou ovlivňovány prostředím, ve kterém byly vytvořeny. Zpravidla existují společně s jinými druhy kriminalistických stop.

Pachové stopy lze rozdělit dle jejich původu na:

1. **Zdroje pachu** – osoby, zvířata, drogy, zbraně, oděvy, obuv, předměty denní potřeby – jde o jejich vlastní pach, způsobený neustálým odpařováním částic, také jde o zdroje úniků různých plynů a kapalin.
2. **Vlastní porovnávací pachové stopy** – ty jsou vytvořeny zdroji pachů a jejich působením na konkrétním místě.

Pro oblast kriminalistické odorologie má zásadní význam zejména lidská pachová stopa. Patří mezi biologické stopy, splňuje výše uvedené vlastnosti pachových stop. Z kriminalistického hlediska je lidská pachová stopa souhrnem pachů individuálního a

⁴ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 52/2007. Čl. 2, písm. j).

přidruženého, větší význam v rámci identifikace má pach individuální. Mezi další významné pachové stopy, zkoumané v rámci kriminalistické odorologie, patří pachové stopy tvořené pachem anorganických látek, zejména pachové stopy drog a výbušnin. Vyhledávání a identifikace osob a věcí na základě jejich pachových stop je jednou z nejdůležitějších oblastí, kde se využívá služebních psů.

4.1 Vznik pachových stop

Na místě trestného činu můžeme najít pachové stopy vzniklé na základě působení pachatele, ale také pachové stopy anorganických látek a předmětů. Pachové stopy anorganických látek vznikají uvolňováním pachu do okolí zdrojem pachu, tedy vlastním působením v daném prostředí. Podobně je tomu u pachových stop zanechaných na místě činu osobou pachatele.

Vznik lidských pachových stop je principiálně velice jednoduchý. Stačí, aby se člověk pohyboval a působil na konkrétním místě (pachatel na místě trestného činu), případně aby se částí svého těla nebo oděvní součástí dotkl libovolného předmětu. Tím dojde k přenesení určitého podílu potu, mazu, odloupených částic kůže a tím pádem k vytvoření pachové stopy. Za zdroj pachových stop člověka je považován zejména lidský pot, v ojedinělých případech i lidský dech. Ostatní zdroje lidského pachu (moč, lejno, žaludeční obsah a jiné) nejsou v současné době při odorologickém zkoumání využívány. Lidská pachová stopa většinou vzniká jako součást jiné kriminalistické stopy, například daktyloskopické – otisk prstu na skle, který je tvořen právě látkami, uvolňovanými z lidského těla.

4.2 Vlivy na stálost pachové stopy

„Pachová stopa nemůže být smyslovými orgány člověka rozpoznána, a proto nemůže být svým nositelem záměrně změněna, avšak může být překryta jiným silnějším pachem. Může být také mechanicky snesena v důsledku pohybu na místě činu (osoby, vozidla a podobně) nebo zničena úplnou destrukcí místa, kde byla vytvořena.“⁵ Pachová stopa

⁵ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 52/2007. Čl. 3/1.

zůstává na místě činu i za předpokladu, že pachatel zahlazoval své stopy různými prostředky (například rozsypaným kořením, rozlitym parfémem), ale nemusí být vždy použitelná. Dobré utvoření pachové stopy s uchováním dostatečného množství shluků pachových molekul individuálního pachu je jedním z požadavků na pachovou stopu pro pozdější práci psa.

Pro udržení se v terénu či na předmětech jsou pro pachové molekuly důležité určité okolnosti, které ovlivňují stálost a tvorbu pachové stopy:

- Teplota – chladno působí na pachovou stopu velmi příznivě, brání rychlému vysychání a odpařování pachové stopy, přispívá k dalšímu uchování pachové stopy v terénu či určitém prostředí. Slunce a teplo způsobuje rychlejší odpařování a stopu ničí.
- Vlhkost vzduchu – brání rychlému zvětrání a odpaření pachové stopy, nesmí být tak silná, aby nezničila pach zplесnivěním. Také dlouhotrvající déšť a sněžení ovlivňuje stálost pachové stopy, a to záporně. Mrholení, případně lehký poprašek sněhu mohou mít na stopu vliv kladný.
- Tlak a proudění vzduchu – proudění vzduchu působí na pachové molekuly vysoušecí formou a podle síly jeho působení stopu rozmetá, roznáší do větší šířky a přenáší maximální množství pachových molekul stranou od původního položení.
- Struktura půdy a její porost – největší význam pro udržení pachu má teplota a propustnost půdy. Propustnost půdy umožňuje vzlínávanost spodní vody, což zabraňuje přehřátí půdy a zaručuje vlhkost, která má na pachovou stopu vliv kladný. Na ohřívání půdy má vliv struktura, barva a vlhkost. Slehlá a tmavá půda se proti kypré a světlé lépe ohřívá. Porost posuzujeme v souvislosti s teplotou a vlhkostí – hustý porost udržuje déle teplotu i vlhkost než porost řídký. Brání také přístupu větru k půdě, poskytuje příznivé podmínky pro zachování pachu. I v lesním porostu jsou příznivé podmínky pro pachovou stopu, je zde vysoká vlhkost a porost zabraňuje přístupu větru k půdě a tím rozptýlení pachové stopy.
- Vlivy konkrétního prostředí, ve kterém byla pachová stopa vytvořena – víření pachů vlivem pohybu rychlých dopravních prostředků, chemické látky působící ve formě umělých hnojiv.

Všechny tyto okolnosti vytváří příznivé nebo nepříznivé podmínky pro pachovou stopu. Z výše uvedeného můžeme určit, že za nepříznivé podmínky pro uchování pachové stopy jsou považovány vysoké teploty, přímé slunce, mráz, silný vítr, hustý či vytrvalý déšť nebo sněžení. Za příznivé podmínky považujeme mlhu, mrholení, teplotu okolo 10° C, bezvětří.

Důležitým faktorem pro vypracování či zajištění pachové stopy je její stáří. Za čerstvé stopy jsou považovány stopy do jedné hodiny stáří, za normální stopy od jedné do tří hodin stáří, za vychladlé považujeme stopy starší více jak tři hodiny. Toto platí u pachových stop v terénu.

V protokolu o odběru otisků pachových stop (Příloha P I) musí být uvedeno, v jakém prostředí byly snímány otisky pachových stop a jaké rušivé vlivy poškozující pachovou stopu byly zjištěny.

5 VYHLEDÁVÁNÍ PACHOVÝCH STOP

„Pachové stopy se vyhledávají a zajišťují zejména při důvodném podezření, že byl spáchán trestný čin:

- a) právně kvalifikovaný podle právního předpisu,
- b) majetkového charakteru s větší škodou,
- c) násilný a mravnostní, jehož stupeň společenské nebezpečnosti je vyšší,
- d) s použitím nástražného výbušného systému, pokud zůstal zachován nebo nespustěn,
- e) náročný z hlediska objasnění trestní věci, nebo není-li dostatek jiných kriminalistických prostředků či důkazů k jeho objasnění, jestliže o tom rozhodne vedoucí služební funkcionář.“⁶

Vyhledávání pachových stop je náročná činnost. Pachové stopy až na výjimky nejsou lidskými smysly zjistitelné a jejich přítomnost se, jak již bylo uvedeno výše, pouze předpokládá. Výjimky tvoří především případy intenzivních pachových stop vytvářených různými aromatickými látkami, průmyslovými a toxickými plyny nebo i některými drogami. Vzhledem k latenci pachových stop se postupuje při jejich vyhledávání přísně logicky, vyhledávají se především podle taktických hledisek.

Typické druhy pachových stop souvisejí s činností pachatele na místě události. Jde především o stopy vytvořené na příchodové či odchodové cestě pachatele a dále o stopy vytvořené při pohybu a činnosti pachatele na místě činu. Typickými místy nálezů pachových stop jsou místa, kde se pachatel kratší nebo delší dobu zdržoval, nebo místa a věci, kterých se dotýkal.

Neustále je nutné mít na zřeteli skutečnost, že pachové stopy jsou velmi citlivé vůči různým vlivům a jejich časová stálost je omezená. Maximální pozornost je třeba věnovat možnosti pozměnění pachové stopy vlastním pachem nebo přenesením jiného, cizího pachu. Proto se pachové stopy vyhledávají a následně zajišťují jako první, případně společně s mikrostopami.

⁶ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 52/2007. Čl. 7/1.

V Závazném pokynu policejního prezidenta č. 157/2007 je stanoven jednotný postup Policie ČR při využívání metody detekce akceleraantů pomocí služebních psů. Dle tohoto pokynu jsou v ohořelých požárních zbytcích, v obytných a průmyslových budovách, dopravních prostředcích, lesích i na dalších nosičích vyhledávány, detekovány a označovány akceleranty. Za pomocí služebních psů je také prováděno prověřování objektů za účelem odhalení nelegálních výroben a vyhledání omamných nebo psychotropních látek. Je prováděna kontrola nápojů a potravin v případech sabotáží a pokusů o vraždu. Také sem patří kontrola vodních zdrojů, zeminy nebo vegetace v případech poškozování cizí věci, obecného ohrožení, nedodržování technologických postupů a podobně.

Obr. 1 Využití služebního psa při vyhledávání výbušniny⁷

⁷ Obrázek dostupný z [www: http://etext.czu.cz/php/skripta/kapitola.php?titul_key=64&idkapitola=182](http://etext.czu.cz/php/skripta/kapitola.php?titul_key=64&idkapitola=182)

6 ZAJIŠŤOVÁNÍ PACHOVÝCH STOP

Zajištění pachové stopy je prvotním technickým úkonem na místě činu a provádí jej, po schválení postupu práce policistou, který vede ohledání místa činu, pouze kriminalistický technik nebo psovod – specialista. Pachové stopy se zajišťují po jejich správném vyhledání a vychází se z vlastností typických pro pachovou stopu.

Zajišťování pachových stop s jejich nosiči, což jsou předměty, na kterých se pachová stopa předpokládá, nečiní problémy, zejména jde-li o nosiče, jako jsou oděvní součástky, zbraně, nástroje, aktovky. Tyto objekty jsou velmi snadno na místě činu zjistitelné. Obtížnější situace je u drobných objektů, jako jsou vlasy nebo textilní vlákna. „Vlasy jsou zpravidla zajišťovány jako biologické stopy, ale lze je využít i pro rozlišení pachu metodou pachové identifikace. Rozlišení pachu lze provést i z jediného vlasu. Pokud jsou zajišťovány odstřižené nebo přetržené vlasy bez vlasového váčku, je nutné zajistit minimálně pět vlasů. K dosažení potřebné kvality pachu je třeba zajistit co největší počet vlasů, případně i s vlasovým váčkem. Vlasy se sterilním nástrojem vloží do obalu mezi záhyby pachového snímače a obal se ihned uzavře.“⁸ K zajišťování pachových stop se používají čisté, vždy sterilní nástroje a při ruční manipulaci s nosiči je nezbytné používat chirurgické rukavice.

⁸ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 52/2007, Čl. 9.

Obr. 2 Pomůcky k zajišťování pachových stop (Foto: Jiří Kloc)

Požadavek sterility je dán jednak rizikem přenosu jiného pachu na pachovou stopu nebo její nosič a jednak tím, že při přenosu případných mikroorganismů z nesterilních nástrojů hrozí nebezpečí mikrobiologického rozkladu pachové stopy a tedy pozměnění jejího složení. Pachové stopy se svými nosiči se zajišťují do vhodných obalů. Takovými obaly jsou sterilní skleněné nádoby, láhve a sáčky.

Obr. 3 Kufř a výbava k zajišťování pachových stop (Foto: Jiří Kloc)

Zajišťování pachových stop bez nosičů, tedy vlastně zajišťování směsi vzduchu s konkrétním pachem, je náročnější. Pro tyto účely byly vyvinuty různé metody. V úvahu přichází nasátí pachové stopy, tedy plynné směsi, do injekční stříkačky nebo láhve z plastické hmoty, ze které se před zajišťováním pachové stopy odstraní většina vzduchu

jejím zmáčknutím. Jiný způsob spočívá v nasávání vzduchu s pachovou stopou přes sloupec vhodného absorbentu, na kterém se složky pachu zachytí. Tyto způsoby však nejsou v současnosti frekventované.

Pachové stopy lze zajistit i z předmětů uložených pod vodou. Zajišťují se v případě, že mají vztah ke spáchanému trestnému činu a že lze předpokládat, že byly kontaminovány pachatelem. Předmět se umístí do sterilní nádoby nebo na sterilní podložku, kde se nechá přirozenou cestou oschnout a poté se snímá otisk pachové stopy.

Vždy je třeba zabránit tomu, aby při zajišťování pachové stopy došlo k poškození nebo zničení jiných kriminalistických stop, protože pachové stopy tvoří velmi často jeden z podílů směsné stopy. Vyskytují se často spolu se stopami daktyloskopickými, biologickými a dalšími. Ze zajišťování se pořizuje příslušná dokumentace.

6.1 Otisk pachové stopy

Jde o pachovou stopu zajištěnou na místě činu. V praxi je nejsložitější a nejdůležitější správně vytipovat místo, odkud bude stopa odebrána. „Jestliže nelze konkrétní místo pohybu, dotyku či pobytu pachatele přesně určit, pokrývá se pachovými snímači větší plocha tam, kde je možno s největší pravděpodobností výskyt osoby předpokládat. Před snímáním otisků pachových stop musí být místo činu zabezpečeno před vstupem nepovolaných osob. V případě, že místo činu bylo kontaminováno pohybem většího počtu osob, se snímání otisků pachových stop neprovádí.“⁹

⁹ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 52/2007. Čl. 7, písm. 2, 3.

Obr. 4 Vloupání do prodejny benzinové stanice (Foto: Jiří Kloc)

V současné době jsou pachové stopy nejčastěji zajišťovány na speciální pachový snímač, což je „sterilní standardizovaný speciální druh textilie o rozměrech 30x30 cm, který má značné absorpční vlastnosti a dovoluje pohltit pach; druh pachového snímače určí svým interním aktem řízení vedoucí odborného útvaru“¹⁰. Většinou je využívána textilie zvaná aratex. Aratex je tvořen sterilní bílou bavlněnou tkaninou, která se přiloží na místo předpokládané existence pachové stopy. Podle charakteru tohoto místa se snímač pouze přiloží nebo se kolem místa ovine a podobně. Poté se ihned překryje hliníkovou fólií, většího rozměru, než je snímač. Pachová stopa se zachytí ve snímači a alobal zabrání jejímu úniku a rozptýlení do okolního prostředí. I když jde o relativně jednoduchou metodu, jsou výsledky zajišťování velmi dobré.

¹⁰ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 52/2007. Čl. 2, písm. 1.

Obr. 5 Zajištění pachové stopy na prodejním pultu (Foto: Jiří Kloc)

Obr. 6 Betonový obrubník, kterým pachatel rozbil sklo dveří (Foto: Jiří Kloc)

Doba působení záleží na intenzivnosti a stáří pachové stopy, zpravidla se doba pohybuje okolo 30 minut, někdy je to několik dní. Poté se snímač sterilním nástrojem odstraní a uzavře se do vhodné sterilní nádoby, většinou skleněné. Tímto způsobem vznikají tak zvané pachové konzervy. Pachová konzerva je tedy obal, ve kterém je uložen pachový snímač s otiskem pachové stopy, jedná se o způsob uchování pachu pro budoucí kriminalistickou identifikaci. Označuje se nezaměnitelným způsobem, nese modrobílý štítek s potřebnými identifikačními údaji, které se vztahují ke konkrétní události a uloží se do bezpečnostního sáčku. Otisky pachových stop se převážejí k dalšímu zkoumání výhradně v přepravním obalu. Ten chrání zejména proti poškození, které by znamenalo jejich znehodnocení jako důkazního prostředku.

Obr. 7 Kufř s uloženými konzervami pro zaslání ke srovnání (Foto: Jiří Kloc)

Jestliže při manipulaci se snímačem dojde k narušení jeho sterility, nesmí být použit ke snímání pachové stopy. Pokud dojde ke kontaminaci otisku pachové stopy, také jej nelze použít a je o tom vyhotoven písemný záznam. Nesmí se snímat stopy mokré nebo vlhké, protože vlhkost by se přenesla do sklenice a stopa by byla následně znehodnocena. Takové stopy se před snímáním otisku musí nejprve vysušit.

Pachové stopy se očíslovají v pořadí s dalšími stopami zajištěnými na místě činu a provádí se fotodokumentace. Číslování a fotodokumentace slouží pro potřeby odborného pracoviště a uvádí se do protokolu o ohledání místa činu. Ze zajišťování pachových stop sepisuje policista protokol o zajištění otisků pachových stop. Zajištěná pachová stopa se společně s dokumentací zasílá do sedmi pracovních dnů na odborné pracoviště k dalšímu zkoumání. Bez řádně vyplněné dokumentace odborné pracoviště bezpečnostní sáčky nepřevzme.

Otisky pachových stop se skladují tři roky od jejich doručení. Tato doba může být prodloužena nejdéle o další tři roky, a to na základě žádosti příslušného orgánu činného v trestním řízení. Pokud je případ objasněn, pachové konzervy se z polic skladu vyřadí.

6.2 Vytvoření srovnávací pachové konzervy

Srovnávací pachová konzerva je stopa, která je zajištěna od skutečně podezřelé osoby. V této části je nejdůležitější vytipovat okruh osob podezřelých. Odběr se provádí z důvodu rozlišení pachu zajištěného na místě trestného činu s pachem osoby podezřelé.

Při odběru srovnávacího pachu v rámci trestního řízení se postupuje podle ustanovení § 114 odstavců 2 a 3 Trestního řádu. Osoba musí být seznámena s tím, že se odběr bude provádět, a dotázána, zda je ochotna se mu podrobit. V případě odmítnutí lze vynucovat splnění této povinnosti jen uložením pořádkové pokuty ve smyslu § 66 Trestního řádu.

Srovnávací pachovou stopu odebírá proškolený policista, ale jiný, než který snímal pachovou stopu na místě trestného činu, aby nedošlo k případnému smísení pachu. Musí jít o osobu stejného pohlaví a musí být dodrženy zásady sterility. K odebrání by mělo dojít v civilním prostředí, ještě před umístěním podezřelé osoby do vazby, a to vzhledem k přidruženým pachům specifického prostředí. Dále osoba, které je odebírána srovnávací pachová konzerva, nesmí být v pracovním obleku, nebo v obleku jiné osoby.

Samotný odběr pachové stopy a vytvoření srovnávací pachové konzervy se provádí tak, že se přiloží sterilním nástrojem na určité místo těla osoby pachový snímač. „Pochází - li stopa zanechaná na místě činu z ruky osoby, srovnávací pachová stopa by se měla sejmut rovněž z ruky. Byl - li otisk pachové stopy snímán z otěru z jiných míst těla pachatele, odebírá se srovnávací pachová stopa ze sedu. Byla - li stopa získána z trasologické stopy, postaví se zkoumaná osoba na snímač. V ostatních případech je žádoucí odebírat srovnávací pachovou stopu z těla ve výši pasu.“¹¹ Osoba, které je srovnávací pachová stopa odebírána, se nesmí pachového snímače dotýkat. Odebírají se dva vzorky, které se ukládají odděleně.

Při odebírání srovnávací pachové stopy se opět využívá jako pachový snímač aratex, doba působení je kolem 20 minut. Po uplynutí této doby je pachový snímač sejmut, uložen do obalu a ihned uzavřen. Jsou vytvořeny pachové konzervy, které se označí bíločerveným štítkem s uvedením údajů o podezřelé osobě - jméno, příjmení, datum narození podezřelého a jméno toho, kdo stopu odebral.

„Při zajišťování srovnávacích pachových konzerv od více osob, jejichž totožnost má být porovnána v téže trestní věci, je nutné, aby osoby, kterým jsou odebírány srovnávací pachové konzervy, byly až do skončení úkonu umístěny a střeženy odděleně a pod neustálým dozorem. Každou srovnávací pachovou konzervu musí jednotlivým osobám

¹¹ Dostupný z www: <http://portal.justice.cz/nsz/PrintPage.aspx?o=29&j=39&k=2882&d=25682>

odebírat vždy jiný proškolený policista, a to v jiné místnosti. V případě trestné činnosti spadající do působnosti více správk krajů, se odebere osobám, jejichž totožnost má být porovnána, odpovídající počet srovnávacích pachových konzerv. Takto odebrané srovnávací pachové konzervy rozešle ten, kdo je odebral, na odborná pracoviště správk krajů, kde k trestné činnosti došlo, k provedení metody pachové identifikace.¹²

Po sejmutí srovnávací pachové konzervy vyplní policista protokol o odběru srovnávacích pachových konzerv (Příloha P II). Srovnávací pachové konzervy jsou přepravovány stejně jako otisky pachových stop. Ve skladu jsou řazeny dle abecedního seznamu, jejich vyřazování se provádí po dvou letech.

¹² Závazný pokyn policejního prezidenta č. 52/2007. Čl. 12, písm. 6, 7.

7 PACHOVÁ IDENTIFIKACE

Nejprve si vymezíme pojem kriminalistická identifikace: „Kriminalistická identifikace je poznávací metoda, kterou se individualizuje vztah mezi dvěma či více projevy nebo částmi jednoho a téhož materiálního objektu.“¹³ Jedná se tedy o proces porovnávání a ztotožňování objektů, aby byla určena spojitost určité osoby nebo věci s vyšetřovanou událostí podle stop nebo jejich zobrazení. V případě pachové identifikace jsou porovnávanými objekty otisk pachové stopy, který byl nalezen na místě činu a srovnávací pachová konzerva odebraná osobě podezřelé.

„Odborníci se shodují, že odorologická identifikace stojí na dvou pevných základech:

1. Vylučování tělesného pachu se děje nepřetržitě a nezávisle na vůli jeho původce. Složení pachu nebo alespoň některých jeho složek je geneticky podmíněné, relativně neměnné v čase a je individuální.
2. Podstatou individuálnosti pachu je rozdílnost v chemickém složení některých jeho složek u různých původců. Přitom rozdílnost je taková, že umožňuje určení osoby, která je nositelem pachu. Z toho tedy plyne, že po zemském povrchu nechodí dva lidé s úplně stejným tělesným pachem.“¹⁴

Odborné vyjádření, získané provedením pachové identifikace, které vyhotovuje odborné policejní pracoviště, se v trestním řízení považuje za listinný důkaz. Přípustnost tohoto důkazu byla uznána i v několika rozhodnutích Ústavního soudu ČR. Je třeba mít na mysli, že kladný výsledek identifikace neznamena, že dotyčná osoba daný trestný čin spáchala. Lze z něj usuzovat pouze to, že se osoba s největší pravděpodobností nacházela na místě činu nebo přišla do kontaktu s předmětem, z něhož byla stopa sejmuta. Získaný důkaz je proto jen podpůrný a nepřímý, avšak může tvořit dílčí článek řetězce důkazů vedoucích k usvědčení pachatele.

¹³ KONRÁD, Zdenek. MUSIL, Jan. SUCHÁNEK, Jaroslav. Kriminalistika. Beckovy mezioborové učebnice.

¹⁴ KOUKAL, Milan. Odorologie: Na pepř zapomeňte!

7.1 Chromatografická metoda

Zkoumání pachových stop analytickými laboratorními metodami je velmi složité a naráží na značné technické obtíže. Je nezbytné využívat mimořádně citlivých laboratorních metod a prostředků a výsledky analýz velmi opatrně interpretovat. Podstata spočívá v rozlišení látek, které se nacházejí v pachové stopě. Pro tyto účely se zdá jako nejvhodnější objektivní metoda s využitím plynových chromatografů v jejich špičkově citlivých modifikacích nebo spojení této metody s hmotnostní spektroskopií.

Jedná se o fyzikálně-chemickou metodu používanou k dělení plyných látek, jimiž mohou být také vzorky pachu vylučované lidským tělem. Základní částí plynového chromatografu je kolona tvořená skleněnou nebo kovovou trubicí naplněnou vhodným absorpčním materiálem, kterým bývá například křemelina nebo silikagel. Kolonou prochází čistý, chemicky inertní plyn, většinou dusík nebo hélium, do jehož proudu se speciálním dávkovacím zařízením dopraví zkoumaný vzorek pachu, který se v proudu inertního plynu po předchozím zahřátí odpaří. Tím dojde k jeho zplynění s následujícím postupným adsorbováním jednotlivých chemických komponent vzorku na náplni kolony. Adsorbované, takto oddělené složky pachu, se dalším proudem inertního plynu z adsorbčního materiálu kolony postupně uvolňují, takže výsledným dějem je oddělení jednotlivých složek vzorku lidského pachu. Uvolněné složky v chemicky čisté formě vstupují do další části zařízení, do detektoru, pracujícím na principu chemickém, elektrickém a podobně, kde je jejich přítomnost velmi citlivým způsobem indikována a graficky na zapisovači dokumentována. Čas, který uplyne od doby nadávkování do přístroje až do doby výstupu dělené složky pachu z kolony, udává kvalitativní složení vzorku. Získaný signál z detektoru, jehož intenzita je přímo závislá na množství analyzované složky, udává její kvantitu. Vyhodnocení vzorků pachu vylučovaných lidským organismem a poté srovnání získaných výsledků, umožňuje na základě vysokého stupně pravděpodobnosti činit závěry o shodnosti či naopak o rozdílnosti srovnávaných vzorků lidského pachu.

Nejen pro svou náročnost a nákladnost není tato metoda při srovnávání vzorků lidského pachu využívána. Dalším důvodem je, že není zpracována metodika pro využití chromatografie v policejní praxi ani pro využití výsledků v soudním řízení.

Výrazně jednodušší je zkoumání anorganických látek. K jejich detekci se využívají jednoúčelové detektory. Citlivost detektorů je na množství 10 až 15 gramů látky a při jejím nálezů vydávají optický nebo akustický signál. Daří se také laboratorní analýzy průmyslových hořlavých, výbušných nebo toxických plynů a dalších látek, které mnohdy lze podle jejich pachových stop identifikovat.

7.2 Metoda pachové identifikace

Metoda pachové identifikace na základě srovnávání pachových konzerv patří mezi nejvýznamnější metody kriminalistické praktické činnosti. Jedná se o perspektivní prostředek boje s trestnou činností, která v konečné podobě umožňuje spolehlivě identifikovat pachatele trestného činu. Má-li mít důkazní hodnotu, musí být její provedení v souladu s Trestním řádem.

Metodu pachové identifikace je nutno chápat v souladu s metodami trestního řízení – volného hodnocení důkazů. Touto metodou je možno prokázat přítomnost určité osoby na konkrétním místě, převážně jde o identifikaci pachatele, který na místě činu působil a zanechal pachovou stopu. Je založena na tom, že lidský pach je individuální a že se pachová stopa na místě činu vyskytuje vždy, nezávisle na vůli pachatele.

Velmi podstatná pro metodu pachové identifikace je sterilita pracovního prostředí, nástrojů, zajišťovacího materiálu. Sterilizace se provádí ve sterilizátorech při teplotě 120°C, kdy dochází k pachové sterilizaci. K bakteriální sterilizaci dochází již při 100°C, ale pro pachovou sterilizaci je tato teplota nedostačující. Sterilizují se veškeré pomůcky, nástroje, sklenice, aratex. Sterilizace se nesmí provádět v nemocnicích vzhledem k přidruženému pachu nemocničního prostředí.

Při metodě pachové identifikace je nutno dodržet určitý postup a na závěr provést patřičnou dokumentaci:

- protokol o provedení pachové identifikace (Příloha P III)
- zpráva o výsledku porovnávání – odborné vyjádření (Příloha P IV)
- provedení fotografické dokumentace
- videozáznam

Varianty srovnávání pachu:

- otisk pachové stopy ↔ srovnávací pachová konzerva
- srovnávací pachová konzerva ↔ srovnávací pachová konzerva
- otisk pachové stopy ↔ otisk pachové stopy

Poslední varianta se používá při prokázání sériové trestné činnosti. Lze dojít ke zjištění, že krádeže v bytech páchá jedna osoba, která zatím nebyla identifikována. V ojedinělých případech se provádí porovnání mezi srovnávací pachovou konzervou a otiskem pachové stopy. Tak se děje v případech, kdy jsou podezřelými jen jedna či dvě osoby.

Současné využití metody pachové identifikace se v kriminalistické praxi opírá o použití speciálně cvičených psů. Pracuje se s otiskem pachové stopy a srovnávací pachovou konzervou, tyto smí být použity ke srovnání pachů až po 24 hodinách od jejich sejmutí. Po tuto dobu se pach ve sklenicích vyvíjí a prosakuje celým pachovým snímačem. Výjimku lze povolit pouze z taktického hlediska, například v případě, že hrozí prodlení. Provádění metody pachové identifikace s využitím služebního psa je popsáno v kapitole 9.2.1. Než se k této kapitole dostaneme, přiblížíme si možnosti využití služebních psů u Policie ČR se zaměřením na pachové práce.

8 SLUŽEBNÍ KYNOLOGIE

8.1 Pes – donucovací prostředek

Dle Zákona č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky oddílů pět, § 38 je služební pes řazen mezi donucovací prostředky. Na základě tohoto zákona „donucovacími prostředky jsou:

- a) hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobrany;
- b) slzotvorné prostředky;
- c) obušek;
- d) pouta;
- e) služební pes;
- f) vytlačování koňmi;
- g) technické prostředky k zabránění odjezdu vozidla;
- h) zastavovací pás a jiné prostředky k násilnému zastavení vozidla;
- i) vodní stříkač;
- j) zásahová výbuška;
- k) úder střelnou zbraní;
- l) hrozba střelnou zbraní;
- m) varovný výstřel.

Donucovací prostředky je policista oprávněn použít v zájmu ochrany bezpečnosti osob, své vlastní a majetku a ochrany veřejného pořádku, proti osobě, která je ohrožuje. Před použitím donucovacích prostředků je policista povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání s výstrahou, že bude použito donucovacích prostředků. To neplatí v případě ustanovení písmene g). Od výzvy s výstrahou může upustit jen v případě, že je ohrožen jeho život nebo zdraví anebo život nebo zdraví jiné osoby a služební zákrok nesnese odkladu. O tom, který z donucovacích prostředků použije, rozhoduje policista podle konkrétní situace tak, aby dosáhl účelu sledovaného služebním zákrokem. Přitom použije takového donucovacího prostředku, který je nezbytně nutný

k překonání odporu osoby, která se dopouští protiprávního jednání. Policista je povinen dbát, aby použitím donucovacího prostředku nezpůsobil osobě újmu zřejmě nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání.“¹⁵

8.2 Zařazení služebních psů

Služební psy využívají téměř všechny složky Policie ČR. Pořádková, kriminální, železniční, pohraniční a cizinecká služba. Psy využívá i dopravní služba, a to v případech, kdy řidič vozidla po dopravní nehodě uteče z místa činu. Celkový počet služebních psů k výkonu služby u Policie ČR k 31. 12. 2006 byl 1064. Z výkonu služby bylo vyřazeno celkem 178 služebních psů a pro doplnění stavu bylo naopak do výkonu služby přijato 183 nových psů.

Psy lze rozdělit do kategorií:

1. psi všestranní

- hlídkoví (dle stupně kvalifikace řazeni do kategorií H I, H II)
- pátrací (dle stupně kvalifikace řazeni do kategorií P I, P II, P III, P IV)

2. psi specialisté

- specializace – metoda pachové identifikace
- specializace – vyhledávání neživých osob
- specializace – vyhledávání výbušnin a nástražných výbušných systémů
- specializace – vyhledávání zbraní, střeliva a munice
- specializace – vyhledávání drog (omamných a psychotropních látek)
- specializace – detekce akceleraantů

3. psi strážní – střeží objekty a plní další disciplíny pro strážní psy

Zařazením psa do určité úlohy a kategorie se vyjadřuje stupeň cvičenosti psa, jeho schopnosti a upotřebitelnost při výkonu služby. Je podmíněno dosažením určitého

¹⁵ Zákon České národní rady č. 283/91 Sb. o Policii České republiky, oddíl pátý, § 38.

bodového hodnocení v rámci přezkušování ze souboru disciplín, stanoveného pro danou úlohu.

V rámci praktického použití 32% z celkového počtu služebních psů jsou pátrací psi, 24,3% jsou psi hlídkoví, specialistů pro vyhledávání výbušnin, drog, zbraní, detekci akceleračních, neživých osob a specialistů na metodu pachové identifikace bylo celkem 214, což je 20,1% z celkového počtu služebních psů. Psi v kategorii speciálního použití k vyhledání osob v dopravních prostředcích jsou vzhledem k náplni jejich činnosti uváděni společně se psy hlídkovými a pátracími.

Psi všestranní se využívají k přímému výkonu služby. U psů hlídkových je kladen větší důraz na obranné práce, především na razantní zákroky proti pachateli, likvidace výtržnosti a průzkumy objektů. I pes hlídkový musí zvládat pachové práce ve frekvenci i terénu. Na psy pátrací jsou kladeny vysoké nároky především u sledování pachových stop, vyhledávání nábojnic, vyhledání věcí. Samozřejmě, že pes s pátrací kategorií musí být schopen zadržet pachatele, ochránit psovoda a provést průzkum objektu s označením úkrytu osoby. Psi specialisté jsou využíváni dle potřeb a požadavků Policie ČR.

Ať je ve službě využit pes všestranný či specialista, je nutné si uvědomit, že značná část úspěchu psa závisí na kvalitách psovoda. Zejména na jeho bystrosti, postřehu, jak rozpozná a dovede vysvětlit různé chování psa v různých podmínkách, jak dovede práci psa řídit a usměrňovat. Za ztížených podmínek a v komplikované situaci je rozhodujícím činitelem úspěchu psovod. Ten by měl mít již nějakou praxi - kriminalistika, práce na místě činu, operativní činnost, šetření. Psovod musí znát svého psa, musí mít vyzorované u psa reakce a z jeho chování musí vyhotovit správné závěry a následná opatření.

Výcvik služebních psů a odbornou přípravu psovodů zabezpečují pro útvarů Policie ČR výcviková střediska Odboru služební kynologie a hipologie Plzeň-Bílá Hora, Býchory a Dobrotice. Dobrotice a Býchory plní funkci výcvikového střediska klasické kynologie a Plzeň-Bílá Hora slouží k výcviku specialistů. Přezkušování probíhá dle Zkušebního řádu Policie ČR pro přezkušování služebních psů v Policii ČR.

8.3 Úkoly Odboru služební kynologie a hipologie

Odbor služební kynologie a hipologie Policejního prezidia ČR:

- a) „řídí chovné stanice služebních psů odboru kynologie a výcviková střediska a určuje zaměření výchovy a výcviku služebních psů v těchto zařízeních,
- b) zabezpečuje chov služebních psů pro obměnu a doplňování stavů v rámci policie,
- c) zabezpečuje odbornou přípravu psovodů se služebními psy, organizuje odborná shromáždění, výcvikové a speciální kurzy pro psovody se služebními psy,
- d) kontroluje odbornou připravenost psovodů a vycvičenost služebních psů na útvarech policie,
- e) vypracovává a předkládá návrhy na změny interních aktů řízení služební kynologie,
- f) ve spolupráci s psovody a vedoucími služebními funkcionáři na úseku služební kynologie předkládá návrhy nových možností použití služebních psů ve výkonu služby; na tomto základě zpracovává nové metodiky výcviku služebních psů,
- g) organizuje a zabezpečuje svody služebních psů narozených v chovných stanicích a psů vykoupených z civilního sektoru; způsob provádění svodů určuje svým interním aktem řízení vedoucí odboru kynologie,
- h) organizuje celostátní a mezinárodní kynologické soutěže, spolupracuje s tuzemskými a zahraničními kynologickými organizacemi v oblasti výcviku a používání služebních psů,
- i) zabezpečuje na základě smluvních vztahů uzavřených policejním prezidentem odbornou přípravu kynologů jiných subjektů a ozbrojených sborů v ČR.“¹⁶

¹⁶ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10/2003. Čl. 5.

9 VYUŽITÍ SLUŽEBNÍCH PSŮ PŘI PACHOVÝCH PRACÍCH

9.1 Historie využití psů při pachových pracích

„Doložené zápisy o používání psů jako stopařů se datují rokem 595, kdy již Řekové znali psy stopaře. V této době se psi používali i v Jižní Africe a v Egyptě. Hlavní využití psů bylo směřováno k pronásledování a vyhledávání zlodějů dobytka, při loveckých výpravách a také k vyhledávání uprchlých žen k jiným kmenům.“¹⁷

V naší republice se využívání služebních psů na pachové práce datuje od doby C. & K. rakouskouherského četnictva v polovině 20. let 19. století. Mezi dva významné zakladatele oboru patří právě z C. a K. četnictva rytmistr Theodor Rotter, autor příručky Výchvik a použití služebních psů (Anleitung zur Dressur von Polizeihunden) z roku 1911, a významný český kynolog Dr. Vilém Eis, autor publikace Pachové práce služebních psů. V tomto období se využívali služební psi k pronásledování pachatelů po „horké stopě“, kdy pachatel zanechal na místě činu viditelné trasologické stopy, odhozený či ztracený předmět. Z nalezeného předmětu se později dal usvědčit pachatel za pomoci služebního psa, který byl schopen označit jej z několika možných osob. Pes byl také schopen označit konkrétní věc patřící pachateli mezi věcmi patřícími nezúčastněným osobám. Již v této době se některé pachové stopy uchovávaly pro pozdější identifikaci. Nalezené předměty byly pomocí pinzety, kleští nebo čistých dřívěk přeneseny do čisté připravené láhve na zavařeninu. Láhev se ovázala pergamenovým papírem a uložila se na sklo dnem vzhůru. Na tomto základě byla mnohem později postavena metodika výchviku služebních psů pro potřeby identifikace otisku pachové stopy a srovnávací pachové konzervy.

V roce 1958 se na základě politických rozhodnutí začala touto problematikou zabývat Speciální škola pro služební psy a psovody Ministerstva vnitra SSSR. Počátkem 70. let se již pokusy a zkoušky se ztotožňováním lidského pachu prováděly vědeckým výzkumem ve Všesvazovém vědeckovýzkumném ústavu Ministerstva vnitra SSSR. Teoretické a praktické výsledky tohoto institutu byly předány do policejní praxe a tehdejší NDR metodiku výchviku rozšířila a předala dle dohody dalším „spřáteleným“ zemím.

¹⁷ Dostupný z [www: http://www.mvcr.cz/regiony/praha/kynolog/zajimav/index.html](http://www.mvcr.cz/regiony/praha/kynolog/zajimav/index.html)

Zainteresovaní pracovníci Veřejné bezpečnosti ČSSR byli přímo proškoleni v NDR. V naší republice se jednalo konkrétně o rok 1974 - 1976, kdy byla tato metoda identifikace rozšířena a zkoušena u tehdejší Federální správy Veřejné bezpečnosti. V Praze Břežanech se prováděl další rozšířený výzkum této metody, například uchovávání lidského pachu z několika vlasů. Zahájení provozu pracovišť metody pachové identifikace se datuje dnem vydání Závazné směrnice pro využívání metody pachových konzerv ve Sboru národní bezpečnosti v roce 1977. Tato úzce specializovaná činnost služební kynologie byla do 28. 2. 1989 tajná a využívala ji pouze kriminální služba Veřejné bezpečnosti jako indicii při svém pátrání po pachatelích trestné činnosti. V přímém trestném řízení nebylo možné výsledky pachové identifikace využívat.

9.2 Klasická kynologie v rámci pachových prací

V rámci klasické kynologie jsou ve výkonu služby u Policie ČR využíváni služební psi všestranní (hlídkoví a pátrací) a psi pro vyhledávání osob v dopravních prostředcích. Na pachové práce jsou zaměřeni zejména psi pátrací. Dle vyhodnocení služební kynologie k 31. 12. 2006 byli služební psi přímo využiti při pachových pracích následovně:

- „vyhledání pachové stopy ve městě
- vyhledání pachové stopy v terénu
- vyhledání předmětů
- vyhledání nábojnic
- označení pachatele z předmětu nebo ze stopy
- ztotožnění pachů dvou předmětů téhož majitele“¹⁸

V rámci obranných prací šlo zejména o vyhledání osoby v objektu, v terénu, v dopravních prostředcích. Dále byli služební psi využiti při prevenci, eskortách, pátracích a podobných akcích.

¹⁸ Zdroj: Vyhodnocení služební kynologie a hipologie PČR za rok 2006

9.2.1 Využití psa ke sledování pachové stopy

Mezi nejvýznamnější možnost využití pátracích služebních psů patří využití psa ke sledování pachové stopy. Psovod s pátracím psem by měl být povolán na všechny případy, kdy není již předem vyloučeno jeho použití a má být přítomen při všech případech závažné trestné činnosti. Zejména pak u násilných trestných činů a u majetkových sériových trestných činů nebo u činů s vyšší škodou na majetku.

Nejčastějším způsobem použití pátracího psa je vyhledávání pachatele po pachové stopě, a to z místa činu. Pronásledování pachatele po „horké stopě“ se řadí mezi neodkladné úkony. Důležité je, pokud to v dané situaci lze, získat od svědků či poškozeného popis pachatele, popis oblečení, identifikační znaky (způsob chůze, řeč a další), popis odcizených věcí, směr odchodu pachatele.

„Úkoly policejního psovoda na místě činu:

- a) vyhledat za pomoci pátracího psa všechny pachové stopy vedoucí k místu i z místa činu
- b) sledovat práci pátracího psa na stopě a věnovat pozornost i nejbližšímu okolí pachové stopy (odhozené nebo ztracené předměty, trasologické či jiné stopy, svědci)
- c) po ukončení ohledání místa činu znovu prohlédnout s pátracím psem místo činu a jeho širší okolí, provést průzkum terénu za účelem vyhledání odhozených věcí pachatelem
- d) spolupracovat s technikem při zajištění stop či předmětů nalezených psem nebo psovodem na pachové stopě
- e) sepsat protokol o použití služebního psa (Příloha P V) s uvedením průběhu, podmínek a výsledku pachové stopy.“¹⁹

¹⁹ Dostupný z www: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-3.php>

Pro úspěšné použití pátracího psa je nutné rychle povolat psovoda na místo činu, řádně zajistit místo činu (uzávěra) a k psovodovi musí být určen člen doprovodné hlídky, který plní uložené úkoly.

Vyhledání pachové stopy lze provést několika způsoby:

- vyhledání stopy v místech předpokládané odchodové cesty pachatele;
- vyhledání stopy ze zajištěného předmětu pachatele;
- v terénu je možné pachovou stopu vyhledat za pomoci revírování psa.

Pes je schopen vyhledat a sledovat pachovou stopu z místa činu až k pachateli. Může policisty dovést do míst, kde získají užitečné svědectví a další informace k osobě pachatele (k úkrytu, k bydlišti). Od svědků může být zjištěn popis podezřelého, směr, kterým pokračoval a další informace, užitečné pro další pátrání. Pes zpravidla postupuje ve směru pachové stopy, výjimečně je schopen sledovat stopu i v protisměru.

Pes může na stopě nalézt předměty, které pachatel na trase svého pohybu ztratil nebo zahodil. Ty často nesou další stopy vypovídající o pachateli, které mohou vést k jeho dopadení. Proto jsou zajišťovány s opatrností tak, aby nedošlo ke zničení dalších možných stop. Při vypracovávání pachové stopy mohou být zjištěny další kriminalisticky významné stopy, například trasologické. Pes může při práci na stopě dojít k místu, kde měl pachatel připraven dopravní prostředek. Zanechané stopy lze opět využít při dalším pátrání. Pes může vyloučit přítomnost druhé osoby na místě činu při fingovaných trestných činech. V nočních hodinách nebo při špatné viditelnosti je pes schopen zaznamenat přítomnost cizí osoby a upozornit tak psovoda nebo hlídku na možný útok. Pátrací pes je také schopen překonat odpor útočící osoby, ochránit psovoda i členy hlídky a zadržet prchajícího pachatele. Pokud pes nedojde k pachateli, není doklad toho, že je pes špatný. Žádný z policistů nezná průběh události, tedy kudy pachatel šel, jak se choval, zda neměl v blízkosti připraveno vozidlo, zda mu nebyl někdo nápomocen.

V případech, kdy pes dojde k pachateli, je vypracování pachové stopy považováno soudy jako nepřímý důkaz. Nalezené předměty, na kterých jsou následně zajištěny další kriminalistické stopy, a stopy nalezené na pachové stopě, jsou v trestním řízení vyhodnoceny jako důkazy.

Konkrétní případ použití pátracího psa je rozveden v praktické části této práce.

9.3 Využití služebních psů specialistů

Disciplíny použití služebních psů specialistů jsou založeny na vysoké citlivosti čichového ústrojí psa, který je schopen vyhledat a detekovat specifické okruhy látek, na které má vytvořenu čichovou paměť, případně diferencují individuální pach jednotlivých osob.

9.3.1 Využití psa na metodu pachové identifikace

Jak je popsáno v kapitole 7.2, v kriminalistické praxi se pro metodu pachové identifikace využívá porovnání otisku pachové stopy z předmětu zajištěného na místě činu se srovnávací pachovou konzervou, získanou od osoby podezřelé. V oblasti srovnávání takto zajištěných pachů je již několik let patrná vysoká zatíženost služebních psů i policistů zařazených na této specializaci.

„K výcviku na metodu pachové identifikace se používají výhradně feny. Často se jedná o feny sterilní. Fena, která hárá, nemůže být použita k výcviku ani ke srovnávání, aby nedošlo k znečištění sálu pachem hárající feny. Srovnávání pachových konzerv probíhá ve speciálních sálech - kójích, kterých je i několik vedle sebe. Na zemi je 6 až 8 postů, kam se umísťují pachové konzervy. V horní části sálu je natažené lanko, ke kterému je připevněna šňůra, která volně prokluzuje po lanku. Na konci šňůry je karabina, která se připíná feně na obojek nebo ke stopovacímú postroji. Fena může pracovat i na volno. Fena po načichání pachu z předloženého snímače jde středem místnosti a porovnává pach se snímači na každém postu. V případě shody pachů fena u příslušného postu zalehne - označí. Srovnávání se provádí ve směru tam i zpět. Pes je schopen přítomnost pachu podezřelé osoby potvrdit, nebo vyloučit. Oboje se hodnotí jako pozitivní výsledek. Mezi jednotlivým rozlišením musí mít pes přestávku minimálně 45 minut, aby zapomněl pach, se kterým pracoval.

V případě, že se jedná o velmi starou pachovou konzervu, je vhodné před použitím snímač zvlhčit pomocí vodní páry z destilované vody, nebo přidáním několika kapek destilované vody do sklenice se snímačem. Sál, ve kterém se provádí srovnávání, musí být odhlučněn a odpachován, aby byl vyloučen průnik rušivých pachů ze sousedních sálů a pozorovací místnosti. V zadní části sálu je zrcadlové sklo, za kterým je umístěna pozorovací místnost, odkud lze pozorovat práci psa. Výkon psa většinou sleduje soudce,

státní zástupce nebo obhájce.²⁰ Metoda pachové identifikace je značně subjektivní, ale lze ji objektivizovat, například opakováním zkoušky s pozměněným pořadím pachových konzerv, použitím jiných pachových konzerv nebo použitím několika psů nezávisle na sobě. O výkonu psa může být pořízen videozáznam, osoby činné v trestním řízení se mohou účastnit provedení úkonu díky pozorovací místnosti. Psovod může být předvolán jako svědek k podání svědecké výpovědi před soudem. V současné době rozhodovací praxe soudů v trestním řízení přijímá výsledky odorologické expertízy jako nepřímý důkaz.

O provedení pachové identifikace se sepisuje protokol, který se stává součástí odborného vyjádření. V Závazném pokynu policejního prezidenta ze dne 30. 10. 2002 č. 140/2002 jsou stanoveny zásady k zabezpečení jednotného postupu Policie ČR při využívání metody pachové identifikace.

SPECIALIZACE - metoda pachové identifikace								
Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	srovnání 2005 - 2006
Celkem evidovaných výkonů				3787	4478	4113	4204	91
Přijatých případů	8920	8138	8520	6004	6798	6752	9502	2750
Přijatých otisků pachových stop	12988	11602	11706	8355	9658	9705	13259	3554
Zpracovaných případů	3756	3891	3688	2644	2809	2488	2686	198
Zpracovaných otisků pachových stop	6291	6178	5747	3763	4430	4108	4181	73
Počet případů s pachovou shodou	2422	2385	2185	1817	1909	1857	1979	122
Počet služebních psů	27	29	27	36	32	31	28	- 3

Tab. 1 Počet služebních psů PČR k 31. 12. 2006 se specializací na metodu pachové identifikace.

9.3.2 Využití psa k vyhledávání mrtvol a lidských pozůstatků

Psů specialistů na vyhledávání mrtvol a lidských pozůstatků je u Policie ČR nejméně. Pes je schopen označit místo, kde se nalézá mrtvola nebo lidské pozůstatky i několik let po uložení. Dokáže také označit místo, kde jsou lidské pozůstatky zakopány pod zemí v hloubce několika metrů. Psi dokáží vyhledat zápach plynu, který vzniká při rozkladu tělních tkání. Tento plyn prostupuje zeminou směrem vzhůru. Pokud pes narazí na takový

²⁰ Dostupný z www: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-3.php>

pach, naučeným způsobem místo označí. Pes je schopen označit i vražedné nástroje či předměty, ve kterých byla mrtvola převážena či uložena. V těchto případech lze psa s úspěchem použít jen v kratším časovém úseku po spáchání činu.

Psi s touto specializací se využívají při objasňování závažné kriminality. Může jít o případ, kdy pachatel dozná vraždu s tím, že mrtvolu zakopal někde v lese, ale není schopen přesně určit místo. Pes toto místo bezpečně označí. Psi, zařazení do této kategorie, jsou využíváni i při vyhledávání utonulých. Pes při pomalé jízdě na motorovém člunu označí na hladině místo, kde se utonulý pod hladinou nachází. Označení provádí štěkotem. První pes s touto specializací byl vycvičen v roce 1992.

SPECIALIZACE - vyhledávání mrtvol a lidských pozůstatků								
Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	srovnání 2005 - 2006
Vyžádán	neevidováno			25	16	18	12	- 6
Použit	neevidováno			25	16	17	13	- 4
Nález	neevidováno			4	1	3	0	- 3
Počet služebních psů	neevidováno			1	2	2	2	0

Tab. 2 Počet služebních psů PČR k 31. 12. 2006 se specializací na vyhledávání mrtvol a lidských pozůstatků

9.3.3 Využití psa k vyhledávání drog

Psi se specializací na vyhledávání drog jsou využíváni při kontrole osob, zavazadel, dopravních prostředků a rovněž při domovních prohlídkách. Psovodi spolupracují s pracovníky protidrogové centrály a podílejí se na odhalování závažné, především organizované trestné činnosti. Psi nález omamných a psychotropních látek označují naučeným způsobem, zejména štěkáním, hrabáním nebo zalehnutím. Psi s touto specializací jsou využíváni od roku 1984.

SPECIALIZACE - vyhledávání drog								
Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	srovnání 2005 - 2006
Vyžádán				404	1392	3282	7125	3843
Použit	784	820	539	401	1400	3282	7132	3850
Nález	247	271	163	134	146	137	166	29
Počet služebních psů	26	26	26	34	41	43	53	10

Tab. 3 Počet služebních psů PČR k 31. 12. 2006 se specializací na vyhledávání drog

9.3.4 Využití psa k vyhledávání výbušnin

Náplní práce psů se specializací na vyhledávání výbušnin a nástražných výbušných systémů je prohlídka objektů, dopravních prostředků, předmětů, osob a terénu s podezřením na umístění výbušniny. Jsou vysíláni i na podnět anonymních oznámení o uložení výbušniny. Každé oznámení podobného charakteru musí policisté prověřit, objekt a okolí místa zajistit a provést důkladnou kontrolu objektu za pomoci pyrotechnika a psa specialisty. Psovod psa specialisty na vyhledávání výbušnin musí absolvovat pyrotechnický kurz.

Pes pracuje na volno, bez vodítka, obojku. Nesmí štěkat, protože některé nástražné výbušné systémy jsou spustitelné na akustický podnět. Pes se nesmí předmětu ani dotknout. Nález výbušniny nebo předmětu, který nástražný výbušný systém ukrývá, pes označuje zalehnutím. Práce psa je časově omezena zhruba na 20 minut, poté si pes musí odpočinout. K této skutečnosti je třeba přihlídnout a psovod s pyrotechnikem musí zvážit, kdy a jaké množství psů bude potřebné k provedení konkrétních úkolů.

Metoda na vyhledávání výbušnin a nástražných výbušných systémů byla vyvinuta v letech 1987 - 1988. V současné době jde o jedno z protiteroristických opatření. Velký nárůst vyžádání a použití psů s touto specializací je způsoben zavedením režimových opatření na letištích.

SPECIALIZACE - výbušnin								
Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	srovnání 2005 - 2006
Vyžádán	2499	1896	1402	1505	2621	2224	162158	159934
Použit				1701	2567	2207	162187	159980
Nález	20	18	15	11	11	2	9	7
Počet služebních psů	50	47	49	54	55	68	86	18

Tab. 4 Počet služebních psů PČR k 31. 12. 2006 se specializací na výbušnin

9.3.5 Využití psa k vyhledání zbraní, střeliva a munice

Psi specialisté na vyhledávání zbraní, střeliva a munice jsou využíváni obdobně jako psi na vyhledávání drog. Tedy k prověrkám osob, dopravních prostředků, objektů, skladů a dalších prostor. Jsou využíváni i při domovních prohlídkách. Nález označují stejným způsobem jako psi cvičení na vyhledání drog. Tato metoda byla vyvinuta pracovníky

výcvikového střediska Býchory. Jedná se o nejmladší speciální pachovou metodu. První pes byl vycvičen v roce 1994, a to pro potřeby Armády ČR.

SPECIALIZACE - vyhledávání zbraní a střeliva								
Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	srovnání 2005 - 2006
Vyžádán	58	54	54	50	24	39	36	- 3
Použit				50	34	41	46	5
Nález	11	11	9	3	20	4	7	3
Počet služebních psů	4	6	5	4	6	7	7	0

Tab. 5 Počet služebních psů PČR k 31. 12. 2006 se specializací na vyhledávání zbraní a střeliva

9.3.6 Využití psa k vyhledávání akceleraantů

Specializace na detekci akceleraantů je velmi účinnou metodou, která je využívána ve výkonu služby zejména při odhalování žhářů závažných trestných činů. Díky použití psů došlo k možnosti snížit počty odebíraných vzorků z místa činu. Požářiště musí být pro práci psa vychladlé a musí být zajištěna bezpečnost. „Úkolem psa je označit místo, kde se nacházejí zbytky akceleraantů tak, aby bylo možno je účinně zajistit pro další zkoumání. Dožadující orgán posoudí, zda lokalizované a identifikované akceleraanty souvisejí s příčinou požáru či nikoliv.“²¹

SPECIALIZACE - detekce akceleraantů						
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	srovnání 2005 - 2006
Celkový počet výkonů		171	256	282	265	- 17
Počet povolání	95	187	259	283	294	11
Nález (odebraných vzorků)	66	351	230	143	143	0
Počet služebních psů	3	2	5	11	11	0

Tab. 6 Počet služebních psů PČR k 31. 12. 2006 se specializací detekce akceleraantů (Zdroj tabulek: Vyhodnocení služební kynologie a hipologie PČR za rok 2006.)

²¹ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 157/2007. Čl. 7, písm. 2.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

10 PŘÍPADOVÁ ANALÝZA

Případová analýza (studie) spočívá v tom, že je popsána realizovaná událost, skutečnost, projekt, při kterých bylo využito stanovených optimálních postupů. Orientuje se na podrobný popis a analýzu většinou jednoho, případně několika málo případů, případem je objekt našeho zájmu.

V kapitole 9.2.1 je teoreticky popsáno využití psa ke sledování pachové stopy. Protože se jedná o jeden z nejvýznamnějších způsobů využití pátracího psa, zaměřuji se v praktické části na případovou analýzu právě z této oblasti. Nejprve je vymezen postup, kterým by se měl psovod při využití pátracího psa ke sledování pachové stopy v terénu na místě činu řídit. Poté je rozveden konkrétní trestný čin, kdy byl úspěšně využit pátrací pes a jeho činnost je shrnuta v analýze.

10.1 Postup psovoda při využití pátracího psa

Pokud dojde ke spáchání trestného činu a při vyšetřování je povolán pátrací služební pes, jsou stanoveny z hlediska taktiky úkoly pro psovoda:

1. Po příjezdu na místo činu zjistit co nejvíce informací o případu.
2. Dle potřeby provést orientační prohlídku místa činu.
3. Zjistit, zda byly na místě činu nalezeny předměty, které patří pachateli.
4. Spolupracovat s vedoucím výjezdové skupiny.
5. Služebního psa před použitím vyvenčit.
6. Psovod rozhodne o způsobu použití služebního psa na pachové práce, a to po konzultaci s vedoucím výjezdové skupiny.
7. Úkolem psovoda je také poučení člena doprovodné hlídky a kontrola vybavení (spojovací prostředky, zápisník, psací pero, čisté igelitové sáčky, chirurgické rukavice).
8. Před odjezdem z místa činu psovod informuje vedoucího výjezdové skupiny o výsledku použití služebního psa, vyrozumí technika o zjištěných či zajištěných stopách v průběhu sledování pachové stopy. Doplní si další údaje potřebné k sepsání protokolu o použití psa.

9. Po každém použití služebního psa ke sledování pachové stopy by měl psovod provést se psem cvičnou stopu ukončenou předmětem, případně osobou.
10. Pokud dojde k zadržení pachatele služebním psem, musí nechat psovod psa vyšetřit u veterinárního lékaře. O vyšetření veterinář sepisuje záznam, který je součástí spisu daného případu. V tomto případě psovod sepisuje ještě protokol o použití donucovacího prostředku.
11. Po návratu na základní útvar sepíše psovod protokol o použití služebního psa, výjezd zapíše do knihy výjezdů a použití psa zapíše do psovodského deníku přiděleného psa.

Pro počáteční soustředění psa je nutné klidné prostředí, uvedení na pachovou stopu by nemělo probíhat ve stresu či spěchu. Pes se uvádí na stopu v místech pravděpodobného pohybu pachatele. Pokud nelze vytipovat takové místo, provádí psovod se psem vyhledání pachové stopy. Pes vypracovává stopu na stopovacím vodítku, které je upnuto k postroji nebo obojku. V případě nalezení předmětů nebo stop v průběhu sledování pachové stopy jsou tyto zajištěny doprovodnou hlídkou, případně jsou označeny a ochráněny před případným zničením a o jejich nalezení je vyrozuměn technik, který je následně zajistí.

Psovod může v průběhu sledování pachové stopy psem potkat osoby, ty jsou kontrolovány a vytěžovány. Může jít o případné svědky, od kterých lze získat popis pachatele, směr, kterým pachatel šel i časové údaje. V místech, kde je pro psa problém pachovou stopu vypracovat, nasadí psovod psa k vyhledání pachové stopy po obou stranách náročného místa (může jít o potok, frekventovanou silnici).

Psovod musí sledovat případ i po jeho ukončení, aby mohl dodatečně vyhodnotit práci psa jako kladné použití. „Za kladné použití pátracího psa se považuje:

- pes došel po pachové stopě k pachateli,
- pes došel po pachové stopě k obydlí nebo úkrytu, kde se pachatel zdržuje,
- pes našel na pachové stopě předměty nebo jiné upotřebitelné stopy,
- pes naznačil ústupovou cestu pachatele, která se potvrdila svědecky nebo jiným následným šetřením,
- pes vyhledal, označil nebo zadržel pachatele,

- pes vyhledal pohřešovanou osobu,
- jakákoliv jiná činnost psa, která přispěla nebo vedla k odhalení pachatele.

Pro psovody by však bylo výhodnější, kdyby orgány, které provádí vyšetřování daly psovodovi na vědomí, že byl pachatel zadržen nebo skutek objasněn.²²

10.2 Případ „Apollo“

Služební pes: Apollo - belgický ovčák malinois ze soukromé chovatelské stanice, pátrací pes, kategorie P II, v roce 2007 byl ve věku 13 let utracen – došlo k částečnému ochrnutí zadních končetin v důsledku náročné služby u Policie ČR.

Psovod: poručík Karel Böhm, Odbor služební kynologie a hipologie Policie ČR.

Obr. 8 Psovod Karel Böhm se služebním psem Apollem (Foto: Karel Böhm)

Na podzim roku 2003 došlo ve večerních hodinách k případům vloupání dvou neznámých pachatelů do rekreačních chat v chatové oblasti v obci Bublava, okres Sokolov.

²² Dostupné z [www: http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-4.php#4.1](http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-4.php#4.1)

Při vloupání do jedné z chat překvapili pachatelé dvě ženy, které se v chatě celoročně zdržovaly. Když začaly křičet, jeden z pachatelů ženám vyhrožoval smrtí. Ženám se podařilo utéct a z mobilního telefonu zavolat policii. Pachatelé mezitím uprchli do okolních lesů.

Obvodní oddělení policie Kraslice vyslalo na místo hlídku, která si po příjezdu a zjištění prvotních informací vyžádala na místo výjezd skupiny s psovodem. Byl povolán psovod Odboru služební kynologie a hipologie Policie ČR poručík Karel Böhm se služebním psem Apollem.

Psovod po příjezdu na místo činu rychle zmapoval terén, který je v těchto místech zalesněný a hornatý a převzal prvotní informace od obvodní hlídky. Poté ihned uvedl služebního psa na pachovou stopu u místa vloupání do chaty. Pes stopu zachytil, s psovodem a doprovodnou hlídkou se po ní vydali. Z pachové stopy nelze určit směr, kterým pachatel šel, podle závěrů služební pes Apollo vypracoval tak zvanou zpětnou stopu. Na stopě bylo zjištěno dalších sedm vykradených chat. U jedné z posledních byla nalezena čepice, kterou ztratil jeden z pachatelů. Po jejím zajištění bylo provedeno napachování. Tím dojde k zesílení pachu u služebního psa, což mu pomáhá při stopování.

Následně služební pes pokračoval směrem k přilehlému lesu, ve směru na obec Kraslice. Počasí bylo pro vypracování stopy příznivé, padala rosa, teplota šplhala k 10°C, nepříjemným elementem byla tma. Služební pes vypracoval stopu dlouhou cca 6 km, až k místnímu „Skleněnému vrchu“. Zde v prudkém svahu označil Apollo předmět zalehnutím. Po bližším ohledání bylo zjištěno, že se jedná o spací pytel, ve kterém se nacházelo několik věcí z vyloupených chat. Místo bylo opět zajištěno doprovodnou hlídkou. Psovod se psem pokračovali v práci po pachové stopě.

Asi po dalších 2 km směrem na obec Kraslice se náhle služební pes zastavil a začal značit přítomnost neznámé osoby. Sklopil uši k hlavě, vrčel a cenil zuby a držením hlavy naznačil směr, odkud pach přicházel. Psovod přistoupil k psovi, sundal mu stopovací postroj a následovala výzva psovodem: „Jménem zákona, opusťte úkryt, nebo bude použit služební pes bez náhubku!“. Jelikož reakce byla negativní i po opětovné výzvě, přistoupil psovod k vyslání služebního psa k zadržení pachatele. Pes cca po 50 m pes zadržel osobu, bylo obtížné oba dohledat, vzhledem ke značné tmě a rozléhajícimu se křiku. Psovod s doprovodnou hlídkou našli po pár minutách muže, ležícího na zemi a zápasícího se

služebním psem. Pes byl psovodem odvolán a na místo zadržení byla přivolána policejní hlídka. Mezitím byla v blízkosti zadržení nalezena baseballová pálka, jejíž silnější konec byl provrtán 10 cm dlouhými hřebíky. Zbraň měla sloužit jako cepín. Později při výslechu bylo zjištěno, že se pachatel ukryl za strom a měl v úmyslu pálkou usmrtit služebního psa a poté napadnout psovoda s doprovodnou hlídkou.

Než dorazila přivolaná policejní hlídka na místo zadržení, označil Apollo strom vzdálený od daného místa cca 20 m. Při prosvícení koruny stromu bylo zjištěno, že je tam ukryt druhý pachatel. Ten se dobrovolně vzdal policii. Následovalo poskytnutí první pomoci pachateli, který byl zadržen služebním psem a byla přivolána rychlá záchranná služba. Hlídka, psovod a doprovod se i se zadrženými pachateli vydali k místu příjezdu sanitky. Pachatel, kterého zadržel služební pes, byl odvezen za doprovodu policejní hlídky do nemocnice k ošetření s vážnými zraněními. V této chvíli skončila práce psovoda a psa na místě trestného činu.

Po návratu na základnu psovod nechal vyšetřit služebního psa u veterinárního lékaře, který písemně potvrdil, že je služební pes Apollo v pořádku a bez zranění. Po ustájení služebního psa psovod vyrozuměl vedoucího a sepsal protokol o použití služebního psa a protokol o použití donucovacího prostředku. Vyplněné protokoly i s veterinární zprávou založil do spisu. Psovod i nadále případ sledoval, pachatelé byli vyslýcháni, postaveni před soud a odsouzeni.

10.3 Analýza případu

Z výše uvedeného lze usoudit, že psovod postupoval na místě činu dle taktických pokynů a správně. Nyní si zhodnotíme a shrneme jeho postup:

1. Po příjezdu na místo činu se psovod seznámil se vzniklou situací, zjistil co nejvíce možných informací a provedl další nezbytné úkony. Řadíme sem informace o trestném činu, o pachatelích, zajištění doprovodné hlídky, zmapování terénu, počasí, informace o nalezených předmětech, které by mohly patřit pachatelům.
2. Psovod nasadil služebního psa na stopu v místě, kde se pachatel pohyboval a delší dobu působil. V konkrétním případě šlo o chatu, ve které pachatelé překvapili její obyvatelky.

3. Pes stopu zachytil, spolu s doprovodnou hlídkou se vydali po pachové stopě. Při cestě chatovou oblastí narazili na další vykradené chaty. Byla nalezena čepice, která byla využita k napachování.
4. V lesním terénu pes vypracoval pachovou stopu, na které dohledal nejen další předměty k zajištění, související s daným případem (spací pytel s předměty z vykradených chat), ale také označil dva pachatele. Jednoho z nich, po správném postupu psovoda, zadržel.
5. Na místo zadržení byla povolána policejní hlídka, poskytnuta první pomoc zadrženému pachateli, přivolána rychlá záchranná služba.
6. Po příjezdu na základnu zajistil psovod vyšetření a ustájení psa.
7. Po splnění těchto úkonů podal psovod hlášení vedoucímu, sepsal potřebné protokoly a založil je do spisu.
8. Psovod i nadále sledoval daný případ, pachatelé byli odsouzeni. Použití služebního psa bylo považováno za kladné. Služební pes vypracoval pachovou stopu, na které našel několik důkazních předmětů, označil dva pachatele trestného činu a jednoho z nich zadržel.

K celému případu je třeba říci, že pokud jsou dobré podmínky pro práci na stopě a schopný psovod s dobře připraveným služebním psem, je dopadení neznámého pachatele tak rychlé, že žádným jiným prostředkem nelze takového výsledku dosáhnout. Důležité je také správné využití alespoň vypracované části pachové stopy, kdy pes naznačí příchodovou nebo odchodovou cestu pachatele, což bývá mnohdy nevyužito.

11 NAKLÁDÁNÍ S NEPOTŘEBNÝMI SLUŽEBNÍMI PSY A ŠTĚŇATY

Je všeobecně známo, že pes je dle zákona věc. Proto je také u policie řazen mezi movitý majetek. Nakládání s nepotřebnými služebními psy a štěňaty je stanoveno v článku 10 Nařízení Ministerstva vnitra ze dne 21. května 2002 o nakládání s nepotřebným movitým majetkem. Služební psi a štěňata jsou bráni jako nepotřebný majetek, pokud jsou nevhodní k využití ke služebním účelům. Důvodem k vyřazení jsou zdravotní důvody, stáří, značné exteriérové vady, nevhodné povahové vlastnosti a jiné důvody. K vyřazení dochází také z důvodu úhynu.

Jestliže neexistuje dřívější důvod k vyřazení, jsou služební psi vyřazováni v jejich deseti letech. Pokud je pes vyřazen ze zdravotních důvodů, z důvodu stáří, exteriérové vady, nevhodné povahové vlastnosti nebo z jiných důvodů, je nabídnut ostatním územním pracovištím, organizačním složkám státu a státním příspěvkovým organizacím zřízeným Ministerstvem vnitra k plnění úkolů v oboru jeho působnosti. Pes je nabízen po dobu 7 dnů na zvláštním serveru. Ten, kdo o psa projeví zájem, si jej může vybrat v registru a v případě, že chce získat kontakt, musí se zaregistrovat jako zájemce. Jestliže o psa tyto složky neprojeví zájem, lze vyřazeného psa bezúplatně převést do vlastnictví psovoda nebo odprodat právnické či fyzické osobě. Služební pes může být usmrcen pouze tehdy, jsou-li k tomu splněny důvody stanovené zvláštním právním předpisem. K tomu je nutný posudek příslušného služebního veterinárního lékaře.

Značná část psovodů si nemůže vzít vysloužilého psa do vlastní péče, nemají pro jeho ustájení podmínky a na služebním psinci nesmí zůstat. Je nutno brát v potaz, že jsou to psi cvičení pro službu u policie, a tak nejsou vždy vhodné pro zařazení do běžného života. Ale přes všechna pro a proti je na místě říci, že práce služebních psů není ze strany Policie ČR doceněna tak, jak by si jistě zasloužila.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce pojednává o kriminalistické odorologii a možnostech využití služebního psa. Nejprve jsme si objasnili kriminalistické stopy všeobecně, jejich druhy, vznik, hodnoty, význam i zajištění. Na místě činu se zajišťují jako první stopy pachové, ty jsou zkoumány kriminalistickým oborem zvaným odorologie. Z hlediska odorologického zkoumání má největší význam zkoumání lidského pachu. V práci je rozvedena tvorba a dělení tělesného pachu i pach látek anorganických, které mají význam v rámci kriminalistiky. Následuje kapitola zaměřená zejména na pachové stopy, jejich vznik, vyhledání, zajištění. Zejména otisk pachové stopy a srovnávací pachová konzerva mají význam v procesu pachové identifikace. V této kapitole je rozvedena možnost identifikace jak pomocí přístrojové metody, která není v praxi využívána, tak metody pachové identifikace.

Pomyslná druhá část teorie je zaměřena na služebního psa a možnosti jeho využití v rámci pachových prací. Služební pes patří mezi donucovací prostředky, následuje zařazení do kategorií a také přiblížení práce Odboru služební kynologie a hipologie Policie ČR. Poté je již rozvedeno využití služebního psa se zaměřením na jednotlivé druhy pachových prací. V rámci klasické kynologie je popsáno využití psa ke sledování pachové stopy. Následující kapitola pojednává o využití služebních psů specialistů.

Praktická část je postavena na principu případové analýzy. Pátrací pes je nejčastěji využíván ke sledování pachové stopy. Psovod na místě činu postupuje dle určité taktiky. Ta je v praktické části porovnána s postupem psovoda v konkrétním případě z praxe.

Doufám, že se mi podařilo srozumitelně shrnout problematiku kriminalistické odorologie, přiblížit základy, na kterých stojí a vyzdvihnout důležitost pachových stop v kriminalistické praxi. Rozvedením možností využití služebních psů jsem chtěla poukázat na psa jako na účelného pomocníka. V dnešní době, kdy je veřejnost rozdělena na dva tábory – milovníky psů a ty, kteří proti nim brojí, je dobré si připomenout jeho užitečnost a význam. Pes je sice ze zákona věc, ale je to také živá bytost vnímající a reagující na podněty a člověk si musí uvědomit, že je jen na něm, jak využije jeho schopnosti. V případě správného vedení a výcviku se pes stává nepostradatelným pomocníkem všech ozbrojených sborů, ať už jde o policii, armádu či soukromé bezpečnostní služby.

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

This bachelor thesis deals with criminalistic odorology and possible utilization of service dogs. At first we explained criminal tracks, their types, genesis, values, meaning and cover. The first thing that is secure at the crime scene is the odour track. Odorology is a criminal investigation branch that deals with odour tracks. The investigation of human odour is of great importance. The work deals in detail with creation and division of body odour and smell of inorganic materials, which is important within the frame of criminal science. The subsequent chapter devoted especially to odour tracks, their genesis, finding, and guarantee. Especially print odour tracks and comparative odour traces have importance for odour identification. This chapter focuses on possibility of identification equipment as a method of assistance, which is not used in practice as frequently as odour identification.

Second half of the theoretical part concentrates on the service dog and the possibility of utilizing it within the frame of odour works. Service dog ranks among coercive means. Then the categorization follows and description of work of Department of Cynology and Hippology of the Police in the Czech Republic. Further I specify the utilization of service dogs with a focus on various types of odour techniques. Classical cynology describes the utilization of service dogs for tracking odour traces. Subsequent chapter focuses on the utilization of service dogs specializing in various fields.

Practical part is based upon a case analysis. Tracker dog is mostly used to track odour traces. Dog handler proceeds at the crime scene according to certain tactics. This tactics is analysed in case study in the practical part of the theses.

I hope that I have managed to clearly summarize the issue of criminalistic odorology, describe its basis and point out at the relevance of odour tracks in criminology practice. By dealing with this issue I intend to promote service dogs as effective assistants. At this time, when the public is divided into two groups, one is made up of dog lovers and the others are not fond of dogs, it is advisable to emphasis the significance and usefulness of dogs. The law defines dog as a subject, but dogs are also living creatures that understand and react to human stimulus. People are supposed to realize that it is up to them how they use dogs' abilities. A well-trained dog is an indispensable helper of all armed forces including the army, police as well as private security agencies.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní publikace:

- [1] JELÍNEK, J. - SOVÁK, Z. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou a předpisy související*. 20. aktualizované vydání. Linde, Praha 2004.
- [2] KLOUBEK, M. : Kriminalistická metoda pachové identifikace prostřednictvím služebního psa. *Kriminalistický sborník*, 2002, 5.
- [3] KLOUBEK, M.: *Vyhledávání a zajišťování pachových stop*. *Kriminalistický sborník*, 2003, 1.
- [4] KONRÁD, Zdenek. MUSIL, Jan. SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. 2. přeprac. a dopl. vyd. C.H. Beck. Praha 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-878-9.
- [5] MUSIL, J. a kol.: *Úvod do kriminalistiky*. Praha. PA ČR. 1999.
- [6] NEDĚLA, J. *Pachové stopy*. *Kriminalistický sborník*, 1981, 10, s. 599.
- [7] NETT, A.: *Pachová stopa jako důkaz v trestním řízení*. *Kriminalistický sborník*, 1991, 6, s. 275.
- [8] PLANKA, Bohumil. *Stopa a kriminalistická stopa versus důkaz a kriminalistický důkaz*. *Kriminalistika*, 4, 2006, s. 272.
- [9] PORADA. V. a kol.: *Kriminalistika*. Akademické nakladatelství CERM. Brno. 2001. ISBN 80-7204-194-0.
- [10] PORADA. V. a kol. *Teorie kriminalistických stop a identifikace*. Akademia Praha. 1987.
- [11] STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická technika*. Vydavatelství a naklad. Aleš Čeněk, 2005
- [12] UHEREK, Miroslav. *Význam pachové stopy při využití služebních psů*. Zlín, 2006. 59 s. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta aplikované informatiky. Vedoucí bakalářské práce JUDr. Vladimír Laucký.
- [13] VYHNÁLEK, O.: *Chromatografické metody v kriminalistické chemické expertize*. *Československá kriminalistika*, 1981, 4, s. 363.

Zákony:

- [14] NAŘÍZENÍ MINISTERSTVA VNITRA ze dne 21. května 2002 o nakládání s nepotřebným movitým majetkem.
- [15] POLICEJNÍ PREZIDIUM ČR. *Vyhodnocení služební kynologie a hipologie PČR za rok 2006*. Analyticko legislativní oddělení.
- [16] ZÁKON č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky.
- [17] ZÁKON č. 141/1961 Sb. o trestním řízení. Trestní řád.
- [18] ZÁVAZNÝ POKYN POLICEJNÍHO PREZIDENTA č. 10/2003. Čl. 5.
- [19] ZÁVAZNÝ POKYN POLICEJNÍHO PREZIDENTA č. 52 ze dne 25. dubna 2007, kterým se stanoví zásady k zabezpečení jednotného postupu Policie ČR při využívání metody pachové identifikace.
- [20] ZÁVAZNÝ POKYN POLICEJNÍHO PREZIDENTA č. 157 ze dne 4. října 2007, kterým se stanoví zásady k zabezpečení jednotného postupu Policie ČR při využívání metody detekce akcelerantů pomocí služebních psů.

WWW stránky:

- [21] CZ-PES : *Zkušební řád Policie ČR pro přezkušování služebních psů v Policii ČR* [online]. 2001-2007 [cit. 2008-03-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.cz-pes.cz/zkusebni-rad-policie-cr.php>>. ISSN 1801-920X.
- [22] IDENTIFIKACE PODLE PACHU – metoda pachových konzerv. Dostupné z www: <http://sweb.cz/krimi-spk/02_exper/expertiz/02y_pach/02y_pach.htm>.
- [23] KLOUBEK, Martin, NOVÁK, Petr. *Metoda pachové identifikace prostřednictvím speciálně vycvičeného psa, aktuální stav a prognóza*. Kriminálnístika : Čtvrtletník pro kriminalistickou teorii a praxi [online]. 2005 [cit. 2008-03-10]. Dostupný z WWW: <http://www.mvcr.cz/2003/casopisy/krim/0501/novak_info.html>.
- [24] KOUKAL, Milan. *Odorologie: Na pepř zapomeňte!*. 21. století : Revue objevů, vědy, techniky a lidí [online]. 2006 [cit. 2008-03-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.21stoleti.cz/view.php?cisloclanku=2006062309>>.

- [25] KRANÁTOVÁ, Michaela. *Kynologie ve službách ozbrojených sborů v České republice* [online]. 2001-2007 [cit. 2008-01-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-index.php>>. ISSN 1801-920X.
- [26] KRANÁTOVÁ, Michaela. *Kynologie ve službách ozbrojených sborů v České republice* [online]. 2001-2007 [cit. 2008-01-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-3.php>>. ISSN 1801-920X.
- [27] KRIMINALISTICKÉ STOPY. Dostupné z www: <http://sweb.cz/krimi-spik/02_exper/stopy/02_krim_stopy.htm#pach_stopy>.
- [28] MINISTERSTVO VNITRA [online]. 2005 [cit. 2007-11-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/regiony/praha/kynolog/zajimav/index.html>>.
- [29] PLESANKA, Jan. *CZ-pes : Prozatímní učebnice o výchově a výcviku služebního psa ve Veřejné bezpečnosti* [online]. 2001-2007 [cit. 2008-03-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.cz-pes.cz/literatura-ucebnice-index.php>>. ISSN 1801-920X.
- [30] STANOVISKO č. 10/1995 Sb. v. s. *NSZ k využívání metody zkoumání pachových stop v přípravném řízení*. Oficiální server českého soudnictví. Justice.cz [online]. 1995 [cit. 2008-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://portal.justice.cz/nsz/PrintPage.aspx?o=29&j=39&k=2882&d=25682>>.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Využití služebního psa při vyhledávání výbušniny	26
Obr. 2 Pomůcky k zajišťování pachových stop (Foto: Jiří Kloc)	28
Obr. 3 Kufř a výbava k zajišťování pachových stop (Foto: Jiří Kloc).....	28
Obr. 4 Vloupání do prodejny benzinové stanice (Foto: Jiří Kloc).....	30
Obr. 5 Zajištění pachové stopy na prodejním pultu (Foto: Jiří Kloc).....	31
Obr. 6 Betonový obrubník, kterým pachatel rozbil sklo dveří (Foto: Jiří Kloc).....	31
Obr. 7 Kufř s uloženými konzervami pro zaslání ke srovnání (Foto: Jiří Kloc).....	32
Obr. 8 Psovod Karel Böhm se služebním psem Apollem (Foto: Karel Böhm).....	55

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 Počet služebních psů PČR k 31. 12. 2006 se specializací na metodu pachové identifikace.	48
Tab. 2 Počet služebních psů PČR k 31. 12. 2006 se specializací na vyhledávání mrtvol a lidských pozůstatků.....	49
Tab. 3 Počet služebních psů PČR k 31. 12. 2006 se specializací na vyhledávání drog.....	49
Tab. 4 Počet služebních psů PČR k 31. 12. 2006 se specializací na výbušniny.....	50
Tab. 5 Počet služebních psů PČR k 31. 12. 2006 se specializací na vyhledávání zbraní a střeliva	51
Tab. 6 Počet služebních psů PČR k 31. 12. 2006 se specializací detekce akceleraantů (Zdroj tabulek: Vyhodnocení služební kynologie a hipologie PČR za rok 2006.)	51

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Protokol o odběru otisků pachových stop (OPS).....	68
Příloha P II: Protokol o odběru srovnávacích pachových konzerv (SPK)	69
Příloha P III: Protokol o provedení pachové identifikace (PI).....	70
Příloha P IV: Odborné vyjádření	72
Příloha P V: Protokol o použití služebního psa	73

PŘÍLOHA P I: PROTOKOL O ODBĚRU OTISKŮ PACHOVÝCH STOP (OPS)

..... Dne

Č. j.

Číslo bezpečnostního sáčku:

PROTOKOL o odběru otisků pachových stop (OPS)

K případu

Předpokládaná doba spáchání trestného činu: od
do

Stručná charakteristika trestného činu:

Protokol o ohledání místa činu je součástí tohoto protokolu: ANO - NE¹⁾

Klimatické podmínky na místě sejmutí OPS:

Teplota v prostoru, kde OPS sejmuty: vnitřní:
vnější:

Rušivé vlivy na kvalitu pachové stopy:

Policisté přítomni na místě trestného činu před sejmutím OPS:

Číslo stopy	Předměty nebo místa z nichž byl OPS sejmut	Snímán od - do	Poznámka

.....
přítomen OMČ

.....
osoba snímající OPS

¹⁾ Nehodící se škrtněte.

PŘÍLOHA P II: PROTOKOL O ODBĚRU SROVNÁVACÍCH PACHOVÝCH KONZERV (SPK)

..... Dne:
Č. j.:
Číslo bezpečnostního sáčku:

PROTOKOL o odběru srovnávacích pachových konzerv (SPK)

K případu:
vedeného pod č.j.

Odběr SPK provedl: dne
od: do: hod.

Úplná adresa místa odběru s označením konkrétní místnosti, kde byl
odběr SPK uskutečněn:

SPK odebrána z boku: ANO - NE¹⁾ (místo a důvod odběru)

Jméno, příjmení a datum narození osoby:.....

Pohlaví: Charakteristika etnika:

Zaměstnání osoby:

Oděv osoby při snímání: (civilní, nemocniční atd.)

Rušivé vlivy na kvalitu SPK: (vazba, nemoc, specifikum zaměstnání atd.)

Počet odebraných SPK:

Další osoby přítomny odběru SPK:

Srovnávací pachová konzerva odebrána ve smyslu právního předpisu § 114 odst. 2
zákona č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), a závazného
pokynu policejního prezidenta č. 52/2007, kterým se stanoví zásady k zabezpečení
jednotného postupu Policie České republiky při využívání metody pachové
identifikace. Osoba, která snímala otisk pachové stopy **nesmí** snímat srovnávací
pachovou konzervu ke stejnému případu!

.....
osoba, které je snímána SPK

.....
přítomen

.....
osoba snímající SPK

¹⁾ Nehodící se škrtněte.

PŘÍLOHA P III: PROTOKOL O PROVEDENÍ PACHOVÉ IDENTIFIKACE (PI)

.....
Úplná adresa střediska MPI

Praha.....

.....
Úplná adresa dožadujícího útvaru

PROTOKOL o provedení pachové identifikace (PI)

Č.j. střediska MPI:

Č.j.:

Stručný popis trestného činu:

Datum převzetí porovnávaných OPS:

Datum převzetí porovnávaných SPK:

Psovod specialista MPI:.....

Služební pes: ev. č. sl. psa:.....

Zkouška náhodné zajímavosti:

Datum provedení:.....

Fyzikální podmínky: teplota:..... vlhkost vzduchu:.....

Výsledek náhodné zajímavosti:

PACHOVÁ IDENTIFIKACE:

Datum provedení PI:

Fyzikální podmínky: teplota: vlhkost:

Načichávací PK:

Porovnávané PK:

Poznámky psovoda specialisty:

Výsledek pachové identifikace:

1	2	3	4	5	6	7

Výsledek pachové identifikace:

1	2	3	4	5	6	7

Výsledek pachové identifikace:

1	2	3	4	5	6	7

Výsledek pachové identifikace:

.....
psovod specialista MPI

.....
nadřízený funkcionář PČR

PŘÍLOHA P IV: ODBORNÉ VYJÁDŘENÍ

.....
Úplná adresa střediska MPI

Praha

.....
Úplná adresa dožadujícího útvaru

ODBORNÉ VYJÁDŘENÍ

Ve smyslu § 105 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), - výsledek zkoumání z oboru metody pachové identifikace (MPI).
Ke kriminalisticko - technickému zkoumání v oboru MPI byly na zdejší pracoviště zaslány otisky pachových stop (OPS) a srovnávací pachové konzervy (SPK) s dožádáním o jejich vzájemné porovnání.

Č. j. střediska MPI:

k ČTS dožadujícího orgánu činného v trestním řízení:

Psovod specialista MPI:

Služební pes: ev. č. služebního psa:

Výsledek pachové identifikace:

Byla potvrzena pachová shoda:

Nebyla potvrzena pachová shoda:

Nedílnou součástí tohoto odborného vyjádření je protokol o provedení pachové identifikace, který obsahuje totožnost účastníků, místo provedení, podmínky provedení, postup provedení a grafické znázornění výsledku jednotlivých úkonů.

.....
psovod specialista MPI

.....
nadřízený funkcionář PČR

PŘÍLOHA P V: PROTOKOL O POUŽITÍ SLUŽEBNÍHO PSA

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Okresní ředitelství
Skupina služební kynologie

Č.j.:

dne

Počet listů:

PROTOKOL O použití služebního psa

Jméno a evidenční číslo služebního psa

1.	Psovod: zařazení, hodnost, titul, jméno a příjmení	
2.	Skutek: co, kdo, napadený objekt, poškozený, výše škody, způsob provedení	
3.	Doba provedení skutku: hodina, den	
4.	Oznámení: jak, kým, den, hodina	
5.	Vyžádání služebního psa: jak, kým, den, hodina	
6.	Použití služebního psa: hodina, den uvedení na stopu, kvalita pachové stopy, zajištění místa činu, povětrnostní podmínky či jiné podmínky ovlivňující práci služebního psa	
7.	Pachatel, byl-li dopaden nebo zjištěn: data, č.j. nebo číslo trestního spisu	

Posudek služebního psovoda:

(stručně vylíčení případu, popis místa činu, popis práce služebního psa, plánek, případně další informace důležité pro skutek)